

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	2
Vítaz študentskej ceny: Cesta k ekologickej doprave je vodík	3
Tlač, Pravda, 2. 7. 2021	
V hlavnej úlohe hlina a hmyz	5
Tlač, Pravda, 2. 7. 2021	
Rizikom sú nezaočkovaní seniori	6
Tlač, Hospodárske noviny, 2. 7. 2021	
Sudkyňa Farkašová: Rodičia rozhodujú pri deťoch o každom detaile. Ale kde, ako a s kým budú žiť, nechajú na sudcu ¹⁰	
Online, dennikn.sk, 1. 7. 2021, 9:48	
Psychológ: Aj vzdelaní sa nechcú očkovať, pomôcť môže suseda, Sagan, Vihová i politici	18
Online, kosice.korzar.sme.sk, 2. 7. 2021, 0:00	
Neprofesionálne folklórne súbory sa počas festivalu Akademická Nitra pobijú o ozembuch	21
Online, mynitra.sme.sk, 1. 7. 2021, 9:13	
Zlepší sa ovzdušie a zmierni hluk v meste? Košice chcú byť Európskym zeleným mestom	22
Online, kosice.dnes24.sk, 1. 7. 2021, 8:00	
Jozef Cvanciger sa stal slovenským rekordérom	23
Online, mysaris.sme.sk, 1. 7. 2021, 12:05	
Viliam Nižník: Pohyb bol vždy zmyslom môjho života	24
Online, mysaris.sme.sk, 1. 7. 2021, 12:19	
Fakulty a ústavy UPJŠ	26
Doplnený prehľad udalostí na piatok 2. júla	27
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 1. 7. 2021, 17:12	
Rizikom sú nezaočkovaní seniori	31
Tlač, Hospodárske noviny, 2. 7. 2021	
Sudkyňa Farkašová: Rodičia rozhodujú pri deťoch o každom detaile. Ale kde, ako a s kým budú žiť, nechajú na sudcu ³⁵	
Online, dennikn.sk, 1. 7. 2021, 9:48	
Univerzitné pracoviská	43
Jozef Cvanciger sa stal slovenským rekordérom	44
Online, mysaris.sme.sk, 1. 7. 2021, 12:05	
Viliam Nižník: Pohyb bol vždy zmyslom môjho života	45
Online, mysaris.sme.sk, 1. 7. 2021, 12:19	

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Víťaz študentskej ceny: Cesta k ekologickej doprave je vodík [✉](#)

2. 7. 2021, Zdroj: **Pravda**, Strany: 4, 5, Vydavateľ: PEREX, Autor: Lucia Hakszer, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Vytlačených: 30 349 ks GRP: 5,85 OTS: 0,06 AVE: 7296,96 Eur

Rubrika: Slovensko

Bratislava

Študentskou osobnosťou Slovenska za akademický rok 2019/2020 je Lukáš Tóth, doktorand Strojnickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. Okrem absolútneho víťazstva si odniesol ocenenie v kategórii hutníctvo, strojárstvo, energetika.

Lukáš Tóth riešil viacero projektov spojených s vodíkovými technológiami aj s technológiou spracovania odpadov v plazmových reaktoroch. V rámci svojej diplomovej práce skonštruoval prototyp vodíkového automobilu, s ktorým sa zúčastnil v roku 2018 aj na Medzinárodnom strojárskom veľtrhu v Nitre, kde exponát získal cenu veľtrhu. „Aktuálne s výskumným tímom vyvíjame technológiu na efektívne uskladnenie vodíka, aby mohol byť väčšmi používaný v bežnej prevádzke v automobiloch,“ priblížil Tóth. Niektorí ľudia sa podľa neho vodíkových technológií stále boja. „Majú pocit že vodík je niečo, čo vybuchuje. Pritom je rovnako bezpečný ako iné palivá, ktoré sa v súčasnosti používajú,“ hovorí mladý vedec. Okrem práce na ekologických riešeniach v oblasti dopravy bol počas pandémie COVID-19 členom tímu, ktorý navrhoval nové riešenia pre ochranné pomôcky.

Víťazov ceny Študentská osobnosť Slovenska virtuálne vyhlásili už v decembri 2020 a keďže aktuálne epidemická situácia umožnila aj slávnostné prezenčné vyhodnotenie, to sa uskutočnilo vo štvrtok v Pálfiho paláci v Bratislave za účasti osobností spoločenského a vedeckého života. Národné ocenenie talentovaných študentov prvého, druhého aj tretieho – doktorandského – stupňa vysokoškolského štúdia má spolu 13 kategórií a jeho cieľom je vyzdvihnúť mladé osobnosti na slovenských vysokých školách, ich talent, cieľavedomosť a úspešnosť.

Organizuje ho nezisková organizácia Junior Chamber International Slovensko. Denník Pravda je dlhoročným mediálnym partnerom podujatia. Študentské osobnosti do súťaže nominujú dekáni fakúlt a vedecké pracoviská Slovenskej akadémie vied, kde doktorandi vykonávajú svoju činnosť. Projekt sa koná pod záštitou prezidentky Slovenskej republiky Zuzany Čaputovej a jeho odbornými garantmi sú Slovenská rektorská konferencia a Slovenská akadémia vied.

„V súčasnosti svet čelí viacerým krízam, napríklad klimatickej zmene či strate pracovných miest, ktoré nahrádza automatizácia. Pandémia zvýraznila mnohé nedostatky v zdravotníctve,“ povedal počas odovzdávania cien vedúci kancelárie prezidentky Metod Špaček. Podotkol, že oceňovanie študentských osobností zvýrazňuje potenciál mladých ľudí aj pri riešení týchto problémov a vyjadril nádej, že aj po skončení štúdia na Slovensku nájdu priestor na realizáciu.

„Heslom Slovenskej akadémie vied je Veda je budúcnosť. Veda je však abstraktný pojem, ktorý musí byť naplnený konkrétnou vedeckou prácou ľudí,“ hovorí členka predsedníctva SAV Ľubica Lacinová. Budúcnosťou sú teda podľa nej mladí ľudia, ktorí majú chuť objavovať a prinášať inovácie. Pripomenula, že spoločnosť potrebuje nielen materiálne inovácie, ale aj kultúru a umenie. „Som rada, že súťaž Študentská osobnosť Slovenska dáva priestor oceniť aj osobnosti z kultúry, interpretačného umenia a vynikajúcich mladých športovcov,“ povedala Lacinová vo svojom príhovore. Tak ocenenia podľa nej myslia na všetkých ľudí, ktorí krajinu posúvajú k lepšej budúcnosti.

© AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ

Trinášť ocenených v súťaži Študentská osobnosť Slovenska. Absolútnym víťazom je Lukáš Tóth zo Strojnickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach.

FOTO PRAVDA: IVAN MAJERSKÝ (2) © AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ

Kto si odniesol ocenenie

V kategórii elektrotechnika, priemyselné technológie zvíťazila Petra Urbancová z Fakulty elektrotechniky a informačných technológií Žilinskej univerzity v Žiline, ktorá sa venuje projektom pracujúcim so svetlom.

Cenu za informatiku a matematicko– fyzikálne vedy si odniesol Erik Kajátí z Fakulty elektrotechniky a informatiky Technickej univerzity v Košiciach. „Technológie sa menia čoraz rýchlejšie, preto pracujeme na tom, ako pomôcť ľuďom či zamestnancom fabrík lepšie sa im prispôbiť a automatizovať rôzne operácie,“ vysvetlil Kajátí.

Cenu za lekárske vedy získal Filip Květoň z Chemického ústavu Slovenskej akadémie vied (SAV) v Bratislave za výskum diagnostiky nádorových ochorení.

Laureátkou v kategórii farmácia je tento rok Laura Adamkovičová z Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorá viedla alebo sa zúčastnila viac ako 45 projektov organizovaných Slovenským spolkom študentov farmácie na Slovensku aj v zahraničí. Napríklad Kariérnych dní farmaceutov či projektu počas pandémie COVID-19 s názvom Študenti farmácie pomáhajú lekárom.

V kategórii prírodné vedy, chémia zvíťazil Hemen Sendi z Ústavu zoológie SAV v Bratislave za svoj výskum hmyzu. V teréne aktívne zbiera a skúma fosílie rôznych druhov hmyzu.

Cenu za stavebníctvo a architektúru získal Imrich Sánka zo Stavebnej fakulty Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, ktorý sa zaoberá energetickou efektívnosťou budov.

V kategórii poľnohospodárstvo, lesníctvo, drevárstvo sa študentskou osobnosťou Slovenska stal Miroslav Čibik z Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Tento týždeň obhájil dizertačnú prácu na tému univerzitných areálov ako udržateľnej multifunkčnej súčasti mesta. Pomáha mestu Nitra pri tvorbe verejných priestorov a problematike zelene v meste.

Cenu za filozofiu, politológiu, sociológiu a históriu si odniesla Jana Magdaléna Májeková z Historického ústavu SAV v Bratislave, ktorá sa venuje histórii Bratislavy. Svoju diplomovú prácu písala na tému pekárskeho remesla v meste v 19. storočí a táto práca vyšla v rozšírenej verzii aj knižne.

Top študentskou osobnosťou v kategórii právo je Laura Rózenfeldová z Právnickej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Aktuálne pracuje na projekte dátovej analýzy rozhodnutí súdov.

V kategórii kultúra, umenie cena patrí Martinovi Mjartanovi z Fakulty architektúry a dizajnu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Vytvoril pamätník zavraždeným novinárom Jánovi Kuciakovi a maltskej novinárke Daphne Caruana Galiziaovej, ktorý bol súčasťou expozície Immortal crew v Európskom parlamente v Bruseli.

Cenu J&T Banky v kategórii ekonómia získal Boris Fišera z Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktorý sa zaoberá medzinárodnými financiami, menovou politikou a finančnými inštitúciami.

V kategórii šport zvíťazil Julián Enrik Smoliga z Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave, ktorý reprezentuje Slovensko v karate. Od roku 2015 do roku 2019 získal prvé miesto na majstrovstvách Slovenska a doma má aj množstvo ďalších domácich a medzinárodných ocenení. Bol súčasťou viacerých filmov, napríklad študentského filmu Strach, filmu Amnestie alebo rozprávky Zázračný nos.

Troja z týchto laureátov si odniesli aj špeciálne ceny, a to Imrich Sánka zo Stavebnej fakulty Slovenskej technickej univerzity cenu Junior Chamber International Slovensko za dôraz na ekológiu vo svojom odbore, Miroslav Čibik z Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva Slovenskej poľnohospodárskej univerzity cenu BMW Group Slovakia za trvalú udržateľnosť a Erik Kaját z Fakulty elektrotechniky a informatiky Technickej univerzity v Košiciach získal cenu spoločnosti ABB s prívlastkom priemysel 4.0.

© AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ

Autor: Lucia Hakszer

V hlavnej úlohe hlina a hmyz

☐ 2. 7. 2021, Zdroj: **Pravda**, Strana: 31, Vydavateľ: PEREX, Autor: **Helena Dvořáková**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Vytlačených: 30 349 ks GRP: 5,85 OTS: 0,06 AVE: 3411,69 Eur

Rubrika: kultúra

V lete si užívame najmä prechádzky do voľnej prírody, ale aj botanické záhrady majú svoje čaro. Najmä ak ho umocní nápaditý výtvarník. Andrej Dúbravský pripravil v skleníku košickej botanickej záhrady pod názvom Hlina a hmyz zaujímavú inštaláciu obrazov a rastlín. Na obrazoch sú napríklad húsenice a iné tvory známe z prírodopisu, čo sa bude páčiť deťom. Výstava je teda vhodná aj ako prázdninový výlet pre celú rodinu. Nie je to však jediná ambícia tohto projektu.

Andrej Dúbravský sa tvári hravo, ale myslí to vážne. Ide mu o záchranu prírody, ktorej vzorku umiestnil do skleníka, kde by mala byť v bezpečí. Tam si ju môžu návštevníci zblízka pozrieť a zamyslieť sa nad tým, aký pestrý a krehký je náš svet. Tento apel, spojenie prírody a obrazov, nie je v tvorbe Andreja Dúbravského novinkou. Svoje obrazy vystavoval už aj vonku, priamo v tráve, pod stromami, na ostrove, pri vode. Jeho dielo samo pôsobí ako záhrada alebo les. Známe sú napríklad Dúbravského obrazy chlapcov so zajačiami ušami, ktoré vyjadrujú, hravosť, nezbednosť a ako on sám hovorí – živočišnosť. Zajačie uši však naznačujú aj plachosť a zraniteľnosť, jemnosť. Skrátka, výkladov je veľa a aj tým je tvorba Andreja Dúbravského zaujímavá, príťahuje pozornosť a má rešpekt. Túto silu využíva autor aj na to, aby podporil snahy súčasníkov o uvedomelú ochranu prírody.

Zázrak aj monštrum

Život na planéte už vraj melie z posledného, dôkazom je aj to, že miznú rôzne druhy hmyzu. Aj húsenice sú ohrozené a zaslúžia si poctu. Kraľujú teda na Dúbravského obrazoch, sú mementom, ale zároveň sa pýšia svojim vzhľadom. Ladným a zázračným tvarom, ktorý sa tak dobre maľuje, poukazujúc na to, akú veľkú energiu skrýva. Húsenice sa vedľa vlniť, vedľa sa posúvať, hoci majú neviditeľné nohy, liahnu sa z nich motýle, ale vedľa tiež zničiť úrodu. Je to zázrak aj monštrum.

Andrej Dúbravský prírodu sleduje bezprostredne, na vlastnú päsť, ale zhováral sa o nej roky aj s riaditeľom Botanickej záhrady **UPJŠ** na Mánesovej ulici v Košiciach Pavlom Mártonfím. Tak vznikla aj myšlienka na výstavu Hlina a hmyz, ktorú otvorili 1. júla a ktorá potrvá do 29. augusta. Iste poteší aj náročných divákov, umelcov či vedcov, ale určená je, ako sme už spomenuli, najmä deťom. Dúbravský pre ne pripravil aj časopis, ktorý je niečím medzi umeleckým katalógom k výstave a náučnou knihou. Hovorí, že láska k umeniu vzniká cez zážitok a láska k prírode cez poznanie. Známy je aj iný jeho výrok o tom, že ľudia, ktorí navštevujú galérie a výstavy, sú vraj šťastnejší ako tí, čo tam nechodia. Nevedno, či to má overené, ale znie to pravdepodobne. Zčať výstavou Hlina a hmyz je asi dobrá príležitosť. V skleníku (symbolizuje formu ochrany) sú teda dočasne zatvorené včely, osy, húsenice a dvojmetrové lienky, na ktoré sa môžu diváci dostatočne vynadávať. Nieкто bude možno hľadať na obrazoch aj inotaje, ktoré autor v sprievodných slovách k výstave naznačuje. Húsenica s chĺpkami vraj pripomína penis. Nuž, príroda sa v niečom aj opakuje, dobré nápady použije viackrát.

Štafeta od Havettu

Košická výtvarná udalosť svojím poslaním pripomína aj slávny film *Ela Havettu* z roku 1969 *Slávnosť v botanickej záhrade*. Je tiež o očarení prírodou, o potrebe a možnosti zázraku, o ochrane zázrakov. Táto potreba stále trvá, skúsme sa teda na svet pozrieť trochu inak. Ako umelci, ktorí vidia viac. Andrej Dúbravský sa narodil 30. júla 1987 v Nových Zámkoch, vyštudoval Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave. Jeho dielo je v zbierkach SNG a v rôznych kolekciami v zahraničí. © AUTORSKÉ PRÁVA VYHRADENÉ Výtvarníka Andreja Dúbravského inšpiruje príroda. FOTO: ARCHÍV ANDREJA DÚBRAVSKÉHO (2)

Autor: Helena Dvořáková

Rizikom sú nezaočkovani seniori [✉](#)

2. 7. 2021, Zdroj: **Hospodárske noviny**, Strana: 7, Vydavateľ: **MAFRA Slovakia, a.s.**, Autor: **Pavel Novotný, hn**, Sentiment: **Negatívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Kľúčové slová: **UPJŠ**
Vytlačených: 13 477 ks GRP: 0,30 OTS: 0,00 AVE: 5301,97 Eur

Rubrika: Rozhovor týždňa

Nepriaznivý scenár hovorí o tom, že ak podiel delta variantu dosiahne 10 percent, potom sa už začne šíriť explozívnejšie, tvrdí pre HN prezident Slovenskej spoločnosti infektológov Pavol Jarčuška.

V európskych krajinách postupne silnie takzvaný delta variant koronavírusu. Môžeme sa mu ešte vyhnúť alebo by sme sa mali skôr koncentrovať na to, aby jeho dosahy boli čo najmenšie?

Určite sa mu nevyhneme. Už teraz vidíme, že tento variant koronavírusu je dominantný. Šírí sa podstatne rýchlejšie ako všetky doterajšie varianty. Je asi o 60 percent prenosnejší, za 11 dní je schopný zdvojnásobiť počet infikovaných pacientov. Musíme však urobiť všetko pre to, aby sa k nám dostal čo najneskôr a aby sa potom na území Slovenska nejakým dramatickým spôsobom nešíril.

Aké zastúpenie už má delta variant v Európe?

V rámci Európskej únie mávame pravidelné online mítingy expertov a čísla, ktoré som na nich počul, nie sú veľmi povzbudzujúce. Existujú rôzne modely a schémy. Nie v každej krajine to vychádza rovnako, ale mnohé európske štáty už majú 10 či 15 percent novodiagnostikovaných pacientov, ktorí sú infikovaní práve spomínaným delta variantom koronavírusu. Dá sa teda síce predpokladať, že jeho príchod a rozšírenie na Slovensku bude istú chvíľu trvať, ale časom sa takáto situácia stane realitou aj u nás.

Kedy by sa tak malo stať?

Nepriaznivý scenár hovorí o tom, že ak podiel delta variantu dosiahne 10 percent, potom sa už v podstate začne šíriť explozívnejšie. Ráta sa s tým, že o päť až šesť týždňov to môže byť až 70 percent zo všetkých prípadov nových infekcií.

Dá sa to chápať tak, že keď jeho podiel presiahne 10 percent a začne sa šíriť explozívne, tak už sa nevyhneme tomu, aby sa stal dominantným aj u nás?

Dominantný bude až vtedy, keď budeme mať viac ako 50 percent nových infekcií spôsobených delta variantom. V každom prípade sa dá očakávať, že ak presiahne 10 až 20 percent, tak potenciál jeho šírenia bude veľmi vysoký. Všetko potom bude naozaj spieť k tomu, že časom sa stane dominantným typom.

Čo bude kľúčovým faktorom ďalšieho vývoja?

Záleží to na dvoch veciach. V prvom rade bude dôležitá miera kontaktu ľudí – teraz sa častejšie pohybujú vonku, kde je riziko prenosu infekcie predsa len nižšie. No a, samozrejme, závisí to predovšetkým od miery zaočkovanosťi populácie.

Aké opatrenia by sme mali prijať, aby sme sa vyhli najnepriaznivejším scenárom?

Najefektívnejším opatrením je bez najmenších pochybností to, aby sa zaočkovala čo najväčšia časť populácie. Posledný údaj z časopisu Nature uvádza, že účinnosť ochrany pred potrebou hospitalizácie pacienta po druhej dávke vakcíny bola 94 percent. Preto dostupné vakcíny v súčasnosti predstavujú pomerne spoľahlivú ochranu pred týmto vírusom.

V každom prípade po minuloročných skúsenostiach vieme, čo očakávať...

Už teraz sme lepšie pripravení ako vlani. Máme vedomosti o mutáciách, vieme ich sekvenovať a ľudí izolovať. Určite však musíme posilniť epidemiologickú službu, najmä v začiatkoch infekcie. K dispozícii už máme aj takzvané monoklonálne protilátky. Ak je infekcia zachytená ešte v počiatočnom štádiu, po podaní protilátok má nezačokovaný človek o 60 až 70 percent nižšiu šancu, že skončí v nemocnici.

Odkiaľ k nám pravdepodobne príde delta variant?

Vieme, že tento variant sa k nám dostane z cudziny. Rizikové sú pritom práve krajiny s jeho vysokým podielom – Veľká Británia, Portugalsko či Rusko. V Nemecku už podiel delta variantu pri novodiagnostikovaných infekciách presiahol 50 percent. Veľmi dôležitým opatrením je rýchla identifikácia infikovaných, ich karanténizácia, ako aj vyhľadávanie a izolácia kontaktov. To sa však dá robiť efektívne len vtedy, ak sú počty infikovaných nízke.

Bude práve delta variant hlavným motorom očakávanej tretej vlny pandémie na jeseň?

Áno, predpokladáme, že tretia vlna pandémie bude spôsobená práve týmto variantom. Samozrejme, môže sa stať aj to, že sa vyskytne nejaký iný variant, ktorý bude dominantnejší ako delta variant, a ten odštartuje tretiu vlnu. Určite ju však nevyvolá súčasný britský variant alebo pôvodný, ktorý sa objavil na úplnom začiatku pandémie v čínskom Wu-chane.

V čom spočíva najväčšie nebezpečenstvo delta variantu, ktorý prvýkrát zaznamenali v Indii? Okrem toho, že je až o 50 percent infekčnejší než britský, môže narobiť aj viac škody na zdraví?

Čo sa týka hľadiska klinického priebehu, pôvodné údaje z Veľkej Británie aj Walesu poukazovali na vyššiu potrebu hospitalizácie ako pri britskom variante alfa. To sa však neskôr v iných častiach Veľkej Británie nepotvrdilo. Úmrtnosť je v Británii v porovnaní s alfa variantom nižšia. Významne ju však ovplyvňuje vysoká miera zaočkovanosti, najmä rizikových a starších pacientov. Častejšie sú prítomné niektoré príznaky – napríklad gangrény, invazívne bakteriálne a mykotické infekcie, viac pacientov udáva bolesti svalov a podobne. Naopak to bolo v Rusku, kde miera zaočkovanosti aspoň jednou dávkou vakcíny dosahuje iba 15 percent.

Aké sú čísla z Ruska?

Napríklad 25. júna tu bolo infikovaných viac ako 20-tisíc ľudí, pričom v ten deň viac ako 600 ľudí zomrelo. Na definitívne zhodnotenie závažnosti klinických prejavov delta variantu v porovnaní s alfa variantom si v každom prípade ešte chvíľku musíme počkať. Alfa variant sme však na druhej strane spoznali až vtedy, keď sme mali stovky alebo tisíce pacientov, ktorí už boli infikovaní. Niektoré klinické charakteristiky britského variantu boli totiž iné ako pri pôvodnom víruse typu Wu-chan.

O akých charakteristikách teraz hovoríte?

Častejšie sa objavovali napríklad trombózy, viac dochádzalo k rýchlemu vývoju dychovej tiesne pri zápale pľúc, mali sme väčšie množstvo mimoplúcnych komplikácií a podobne. Veľmi veľa pacientov malo poruchy bunkovej imunity, ktoré boli porovnateľné s rozvinutým ochorením AIDS.

Dnes môžeme cestovať aj do európskych krajín, kde je delta variant pomerne rozšírený. Môžu otvorené hranice prispieť k zvýšeniu rizika jeho zavlečenia aj k nám?

Skutočnosť, že cestovanie je v súčasnosti voľnejšie, než bolo pred niekoľkými mesiacmi, rozhodne môže prispieť k zaneseniu infekcie na územie Slovenskej republiky. Preto je primeraná ochrana hraníc veľmi dôležitá. Jednoznačne najrizikovejšie je pritom cestovať do krajín, kde je výskyt variantu naozaj vysoký.

Ktoré krajiny máte na mysli?

Či už je to napríklad Veľká Británie, prípadne Rusko, alebo trebárs aj niektoré krajiny Európskej únie ako Portugalsko. Mne dokonca minulý týždeň istý kolega hovoril o prípade, že v jednom prímorskom letovisku sa vyskytol delta variant koronavírusu. Následne celé letovisko zrušilo zájazdy ľuďom, ktorí tam mali ísť na dovolenku.

Veľké obavy najnovšie vyvoláva aj nový variant delta plus, ktorý je už v deviatich krajinách sveta. V čom je nebezpečnejší? Môže sa práve ten stať dominantný?

Prirodzene, až čas ukáže odpoveď na túto otázku. Delta plus má vyššiu afinitu k pľúcnemu tkanivu. Dnes však nevieme, či je infekcia spojená so závažnejším priebehom ochorenia alebo s rýchlejšim šírením. Teda ani nedokážeme predpovedať, akú dominanciu získa.

Čo o ňom teda vieme?

Opísaný bol len prednedávnom a dnes ho pokladáme za takzvaný variant of concern – teda variant, o ktorý je potrebné sa zvýšiť záujem a lepšie ho opísať. Má niektoré charakteristiky, ktoré nás nútia byť opatrnými. Na to, aby sme ho mohli zodpovedným spôsobom vyhodnotiť, však potrebujeme oveľa viac relevantných údajov.

Môže hroziť, že vakcíny, ktorými sa dnes očkujeme, nebudú proti novým variantom účinné a budeme sa musieť nanovo preočkovať?

Teoreticky sa nedá vylúčiť ani takýto vývoj. V danej chvíli sa však zdá, že najmä mRNA vakcíny sú skutočne účinné proti všetkým variantom, ktoré sa v súčasnosti vyskytujú vo svete. Samozrejme, vírus sa bráni. Hovorí sa tomu type replacement.

Čo to v praxi znamená?

Len čo bude väčšina ľudí chránená vakcínou, tak vírus sa bude snažiť konať takým spôsobom, aby aj on prežil. Mnohokrát je to však spojené aj s tým, že vírus síce zmutuje a dokáže sa šíriť, nemusí však vyvolávať klinicky závažné formy infekcie. V histórii sme to videli už veľakrát. Môže však nastať aj opačný scenár. Naozaj nevieme predpovedať, ktorý to napokon bude.

Je možné aj to, že vírus zmutuje do relatívne málo nebezpečného variantu, ktorý si nebude vyžadovať pravidelné preočkovanie?

Taký predpoklad skutočne existuje. Staré koronavírusy štandardne spôsobujú bežné respiračné infekcie horných dýchacích ciest. Desiať sme pri nich nemávali nejaké komplikované infekcie. Tento nový koronavírus však už trikrát zmuťoval tak, že vyvolal veľmi komplikovanú závažnú infekciu. Čiže scenáre sú naozaj rôznorodé. Samozrejme, vieme ich len matematicky predpovedať a modelovať. Vôbec však nemusia vyjsť presne tak, ako sme ich vypočítali. Je však tiež potrebné povedať, že výrobcovia mRNA vakcín deklarovali, že v prípade vzniku takzvanej kritickej mutácie, keď by boli vakcíny menej účinné, by vedeli pomerne rýchlo pripraviť inovované účinné vakcíny.

Prednedávnom ste sa v ankete HN vyjadrili, že bude potrebné zintenzívniť vakcináciu najmä najstarších ľudí, kde ešte stále nedosahujeme potrebné hodnoty. Dnes sú už však nezaočkovaní len tí seniori, ktorí to vyslovene odmietajú. Ako by ste toto riešili – dať im to príkazom alebo ich motivovať, prípadne kombináciou oboch spôsobov?

Určite by mala byť veľmi silná motivácia, a to nielen vo vzťahu k samotným seniorom, ale najmä k ich rodinným príslušníkom. Predovšetkým z toho dôvodu, že nezaočkovaný senior predstavuje najzraniteľnejšie miesto pre zdravotný systém, keď sa nakazí infekciou.

Môžeme si v tomto smere zobrať nejaký príklad zo zahraničia?

Mnohé krajiny to riešia povedzme tak, že ak senior nie je zaočkovaný a zostáva izolovaný sám doma, snažia sa apelovať na jeho rodinných príslušníkov, aby ho presvedčili o potrebe vakcinácie. Predsa je veľmi obmedzený počet ľudí, ktorí so seniormi prichádzajú do kontaktu. Inou možnosťou, ktorá sa tiež využíva, je očkovanie rodinných príslušníkov, ktorí sa s nimi stretávajú. Taktiež očkovacia kampaň pre seniorov musí byť vedená odlišne. Napríklad v Južnej Amerike chcú na to využiť telenovely, ktoré najmä seniorky často pozerajú.

Dôležité je podľa vás aj očkovanie tínedžerov. Môžu byť práve oni hlavnými prenášačmi vírusu?

Dnes už vieme, že pri britskom variante bolo podstatne viac infikovaných detí ako pri klasickom variante typu Wu-chan. A takisto pri indickom delta variante sa zdá, že deti sú častejšími prenášačmi infekcie než v prípade klasických variantov koronavírusu.

Tvrdíte, že očkovanie detí môže prispieť k vytváraniu kolektívnej imunity. Kde vidíte vekovú hranicu pre vakcináciu?

V danej chvíli určite môžeme očkovať len deti od 12 rokov vyššie, ako to uvádzajú oficiálne odporúčenia. Nikto by si dnes netrúfol zaočkovať mladšie dieťa. Treba však takisto pripomenúť, že očkovanie detí je veľmi citlivá záležitosť. Musíme k nej pristupovať až vtedy, keď máme k dispozícii dostatok relevantných údajov. Samozrejme, prebiehajú klinické štúdie aj u mladších detí, ich výsledky však zatiaľ ešte nie sú známe.

Tretia vlna môže byť síce slabá, dá sa však čakať, že bude trvať znovu až do jari? Alebo ju môžeme poraziť v priebehu dvoch či troch mesiacov a Vianoce už prežijeme relatívne v normálnom režime?

Vo väčšine epidémií je tretia vlna miernejšia ako druhá. V prípade chrípkovej pandémie v minulom storočí existovali regióny, kde to bolo naopak. Sám ste však mali možnosť vidieť, ako vyzerala na Slovensku druhá vlna pandémie. Keď si to tak zoberieme, naplno síce prepukla až na jeseň minulého roka, ale odštartovala možno už začiatkom júla a trvala naozaj veľmi dlho. Mala pritom niekoľko svojich vrcholov. Uvidíme teda, ako to bude vyzeráť tentoraz.

V každom prípade by taká silná ako túto jar zrejme nemala byť...

Teoreticky môžeme očakávať aj tlejúcu dlhotrvajúcu vlnu, kde bude nižší počet infekcií. A to najmä vzhľadom na to, že predsa len je už veľká časť populácie zaočkovaná. Prirodzene, aj tí, čo už prekonali infekciu COVID-19, sú chránení, lebo majú dostatočnú tvorbu protilátok. My sme v Košiciach robili štúdiu tvorby protilátok neočkovanej populácie a protilátky mala štvrtina z 10-tisíc testovaných ľudí.

Zrejme to bude do veľkej miery závisieť aj od toho, ako sa budeme cez prázdniny správať, keďže minulé leto sme koronavírus očividne podcenili. Budeme budúci jar fungovať slobodnejšie než tento rok, napríklad s otvorenými reštauráciami či barmi?

Ako som už naznačil, záležať to bude na viacerých faktoroch, najmä na úrovni preočkovania a miere dodržiavania jednotlivých odporúčaní. Alebo ako tomu hovoríme krajším názvom – na nefarmakologických intervenciách, ktoré zabraňujú šíreniu infekcie. A takýchto faktorov je viacero.

Nepochybne však nebudeme môcť poľaviť v obozretnosti...

Naozaj si myslím, že istá zodpovednosť je ešte stále na mieste. Určite ešte nie sme tam, ako sme boli v období pred príchodom koronavírusovej infekcie na jar minulého roka.

Podľa Pavla Jarčušku sa už tretej vlne pandémie nevyhneme, vyvolá ju zrejme delta variant koronavírusu. SNÍMKA: HN/Pavol Funtál

Očkovacia kampaň pre seniorov musí byť vedená odlišne. V Južnej Amerike chcú to využiť telenovely, ktoré najmä seniorky často pozerajú.

Kto je Pavol Jarčuška

Je uznávaným infektológom, prorektorom košickej **UPJŠ** a prezidentom Slovenskej spoločnosti infektológov. Je členom konzília odborníkov vytvoreného na boj proti pandémie koronavírusu aj Vedeckej platformy EÚ pre COVID-19. Pôsobí ako prednosta na Klinike infektológie a cestovnej medicíny Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura v Košiciach.

Autor: Pavel Novotný ©hn pavel.novotny@mafraslovakia.sk

Sudkyňa Farkašová: Rodičia rozhodujú pri deťoch o každom detaile. Ale kde, ako a s kým budú žiť, nechajú na sudcu

1. 7. 2021, 9:48, Zdroj: dennikn.sk, Vydavateľ: N Press, Autor: Veronika Prušová, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 254.7 tis. GRP: 5,66 OTS: 0,06 AVE: 1426,80 Eur

Dvadsať rokov je sudkyňou a rodinnoprávna agenda, ktorú mnohí zatracujú, je naopak jej „srdcovkou“. Sudkyňa prešovského súdu Eva Farkašová je jedna z tých, ktorá u nás zavádza takzvaný Cochemský model rozhodovania. Rozchádzajúcim partnerom má pomôcť čo najskôr prekonať vzájomný konflikt a dohodnúť sa na starostlivosti o deti. V rozhovore sa dozvieme aj:

prečo je dnes rozhodovanie o rozvodoch náročnejšie ako pred dvadsiatimi rokmi;

čo si myslí o striedavej starostlivosti;

či rodičia manipulujú s deťmi a ako to sudca vie odhaliť;

čo urobiť, keď sa partneri nedokážu dohodnúť a konfliktom strácajú dlhý čas.

Mnohí právnici, vrátane sudcov, rodinným právom buď pohrdajú alebo ho naopak považujú za príliš náročnú agendu. Ako ho vnímate vy?

Je to moja srdcovka. Dlhú som robila civilné právo. Sudkyňou som dvadsať rokov a väčšiu polovicu svojej súdnej praxe som civilistka. V agende rodinného práva mám však pocit, že sa vďaka nemu dajú posúvať životy ľudí k lepšiemu.

Teraz by s vami zrejme viacerí nesúhlasili, pretože ak sa niečo spomína s rodinnou agendou, sú to partneri, ktorí sa nevedia dohodnúť a rozchádzajú sa. V čom teda tie životy posúvate k lepšiemu?

Napríklad tým, že im pomôžete eliminovať partnerský konflikt na začiatku. Alebo dokážeme rodiča upriamiť na dieťa a zlepšenie jeho vzťahu s ním. To sú skutočne dôležité veci pre život.

Viete odhadnúť, koľko párov je neriešiteľných? Jednoducho, že dohoda u nich nie je možná?

Percentuálne to neviem odhadnúť. Ale ak si to premením na náš súd v Prešove či žilinský súd, čo sú dva najzaťaženejšie súdy, tak každá sudkyňa, a to sme u nás štyri, máme asi dva až tri naozaj nezmieriteľné prípady ročne. Ide o páry, ktoré sú naozaj v hlbokom konflikte, kde sa zmier nedá už dosiahnuť.

Prečo práve Žilina a Prešov sú v tejto agende najvyťaženejšími súdmi?

Súvisí to s veľkosťou okresov a veľkosťou miest, kde je rodičovský konflikt častejší ako v menších mestách.

Menia sa dôvody, pre ktoré sa páry rozchádzajú?

Menia, hoci štatisticky sa vyplňajú stále tie isté, a to nezlučiteľnosť pováh. Myslím si, že dnes chcú ľudia viac žiť svoj vlastný príbeh a menej pracovať na vzťahu. I keď uznávam, že je to príliš zovšeobecňujúce. Ako keby sa dnes rýchlejšie vzdávali ako generácia dozadu.

Vyhrocujú sa partnerské konflikty viac ako kedysi?

Určite. Súvisí to s mnohými vecami, ale aj pozitívnymi. Ak by sme sa na rozvody pozreli dvadsať rokov dozadu, tak otcov, ktorí by sa chceli podieľať na výchove detí, bolo určite menej ako teraz. Dnes ich je viac, čo je skvelé, no zároveň to prináša aj viac napätia.

Čiže rozhodovať pred dvadsiatimi rokmi bolo pre sudcu jednoduchšie, pretože deti zveril matke, otcovi určil výživné a bolo rozhodnuté?

Dnes je to komplikovanejšie, ale chcem zdôrazniť, že je to dobre. Uchopenie otcov svojho rodičovstva vnímam pozitívne.

Máte pocit, že práve rodinnoprávnu agendu vníma verejnosť najcitlivejšie?

Je to veľmi citlivá téma.

Ako sa tá citlivosť prejavuje? Prichádza na vás sudcov viac podnetov, sťažností?

To by som ani nepovedala, ale ak už sťažnosť príde, tak je veľmi emotívna. Vzťahy sú naše emócie, a tak sa to prejaví aj vo vzťahu k súdu či kolíznemu opatrovníkovi.

Osobne sa nestretávate s tým, že práve na sudcov, ktorí riešia rodinnoprávnu agendu prichádza viac sťažností na pomalé rozhodovanie? Predsa len, ak sa už niekto rozhodne rozvieť, tak by to chcel mať čo najskôr z krku a čakať niekoľko mesiacov sa mu zdá priveľa.

U nás už tri roky nie. Pretože sme pilotným súdom, kde sa zaviedol Cochemský model. U nás nemajú partneri pocit, že sa nič nedeje, hoci niekedy to trvá aj dlhšie. Ale v pozadí sa deje stále niečo.

Prečítajte si

Sudkyňa Farkašová: Horory na rodinných súdoch? Dá sa to aj inak

V čom je to teda iné?

Na bežnom súde podáte návrh na rozvod a čakáte niekoľko mesiacov na nariadenie pojednávania. Po celý čas čakania sa vám nik nevenuje. U nás je to iné najmä v tom, že ak dáte na súd návrh na rozvod alebo návrh na úpravu styku s dieťaťom, tak do dvoch týždňov alebo do mesiaca dostanete termín na neformálne stretnutie s vyšším súdnym úradníkom a psychológom, kde vám vysvetlia, čo bude obsahom konania a aké budete mať možnosti.

Najlepšia možnosť pre vaše dieťa je dohodnúť sa. A to rodičom vysvetľujeme. Aký benefit budú mať, ak sa dohodnú. Ak sa podarí hneď na prvom stretnutí spísať dohodu, čo sa vo väčšine prípadov podarí, tak hneď dostanete ďalší termín na schválenie rodičovskej dohody u sudcu. Znamená to, že pri odchode zo súdu viete, že o dva až tri týždne je termín schválenia rodičovskej dohody aj vrátane rozvodu.

Ako to potom prebieha na súdnom pojednávaní?

Na ňom sa už len riešia dôvody rozvodu, ale pokiaľ ide o rodičovskú dohodu, tak sa žiadne ďalšie dôkazy nevykonávajú. Znamená to, že pojednávanie je omnoho kratšie.

Ak rodičia nepristúpia na dohodu, tak čo potom?

Musíme s nimi pracovať. Záleží na tom, v čom je problém. Ak príde napríklad návrh na striedavú starostlivosť len od jedného rodiča, tak sa snažíme presvedčiť toho druhého, aby ju vyskúšal. Hovoríme im, že to, či je striedavka pre vaše dieťa, viete najlepšie vy a nie súd. Nech si ju aj dieťa vyskúša, pretože vôbec nevie, do čoho ide.

Nie je to hazard s dieťaťom?

Určite menší ako rozhodnúť o striedavej starostlivosti bez neho. Necháme si ho to vyskúšať a potom ho niekedy ešte aj vypočujeme, keď tam stále nie je priestor na dohodu. Často sa však stáva, že aj po tej skúške rodičia pochopia, či to naozaj chcú a či to chce aj to dieťa.

S čím sa najčastejšie stretávate? Presvedčí ich táto skúsenosť na striedavú starostlivosť?

Je to rôzne. Mamy zvyknú byť úzkostnejšie a mávajú väčšie obavy, že to dieťa nezvládne. Otcovia naopak. Ale môžu nastať situácie, že aj otec uvidí, že to nevyhovuje jeho životnému štýlu a radšej bude víkendovým rodičom. Naopak, môže to aj mame priniesť pocit, že to zvládla a aj, že dieťa je v pohode.

Čiže mama pochopí, že sa nemusí báť, ak dieťa bude s otcom.

Presne tak. Benefity to môže priniesť na obe strany, ale my to vopred nevieme.

Názory na striedavú starostlivosť sa aj tak stále rôznia. Nie všetci sú presvedčení o jej výhodách. Vy si čo myslíte?

Je to dobré riešenie pre určitý typ detí a určitý typ rodičov. Ak má človek viac detí, tak to pozná, väčšina nemusí mať problém prespať u babky či u kamarátov. Jedno však nemusí chcieť. Ako sudca to neviem. Preto sa snažíme vysvetliť rodičom, že sú to oni, kto vie, či ich dieťa je úzkostnejšie, alebo rado mení prostredie, je extrovertnejšie.

Hovoríme rodičom, že pokiaľ ide o ich deti, tak rozhodujú o nich o všetkom. Čo budú jesť, čo im oblečú, kam pôjdu na dovolenku. Ale v tak vážnej veci, kde a ako budú, rozhodnú bez nich? Bez toho, aby ste sa zamysleli, čo bude pre nich najlepšie? Alebo chcú, aby o tom rozhodol niekto, kto ich deti nikdy nevidel?

V akom veku si deti dokážete už vypočuť?

V zákone neexistuje žiaden limit. Deti v predškolskom veku vypočúvame len veľmi málo. Ani to nemá taký efekt. Niekedy je to však potrebné. Pri starších je to už častejšie. Dôležité je, aby sudca vedel, že dieťa na prvom stupni ZŠ neobjektívuje tak pravdu. To však súvisí s psychologickými výcvikmi, ktorými by sudcovia poručenskej agendy mali prechádzať. Výpovedná hodnota prváka či druháka nie je rovnaká ako piataka. A výpovedná hodnota stredoškolačka môže byť tiež ovplyvnená inými faktormi.

Takže aj vy ste prešli školením, aby ste vedeli odhadnúť mieru úprimnosti toho, čo vám dieťa vypovie?

Áno. Školenia robí Justičná akadémia, ale treba vyhľadávať aj rôzne iné možnosti výcviku. My v Prešove sme boli aj na ozajstnom výcviku, ktorý sme si zaplatili, aby sme si prehĺbili svoje zručnosti. Len so zákonom o rodine si nevystačíte.

Zvyknú rodičia manipulovať s deťmi?

Isteže a určite je to podvedomé. Pri výchove to robíme všetci. Podsúvame deťom svoje názory a viem, že do istej miery je to aj pri mnohých rozchádzajúcich sa pároch. Akokoľvek je rodič zdatný aj osobnostne zrelý, podprahovo na toho druhého rodiča niečo utrúsi. Je to tak a je dobré to vedieť. A je dobré, aby aj rodičia o tom vedeli.

Ako viete odhaliť pri výsluchu, že dieťa bolo zmanipulované?

Už je to skúsenosťou. Počujete vety, ktoré by dieťa v tom veku nikdy neposkladalo. Prešli sme tiež výcvikmi a tak im po asi desiatich, pätnástich minútach vieme položiť „čarovné“ otázky, ktoré to odhalia.

Čo potom poviete tomu rodičovi?

Pri výsluchu detí máme zásadu, že z toho nesprístupňujeme nahrávku. A nie je to len u nás, ale na väčšine súdov. Je to práve preto, aby sa dieťa nedostalo do konfliktu lojality a malo pocit bezpečia, že môže skutočne vypovedať, čo chce. Nahrávka na súde je prístupná pre súd vyššieho stupňa, ale rodičom ju sprístupňujeme len po dohode s dieťaťom.

Myslíme si, že je férové sa s ním dohodnúť, či to chce alebo nie. Zároveň sa dohodneme aj na tom, čo sa z toho výsluchu povie, lebo niečo by sa povedať malo. Väčšinou je to tak, že rodič A hovorí jedno, rodič B druhé. Dieťa povie rodičovi A a aj rodičovi B to, čo chce každý z nich počuť. Má totiž rado oboch rodičov.

Foto N – Tomáš Benedikovič

S tými, ktorí sa nechcú dohodnúť, musíte pracovať. Aká je prítomná úloha sudcu?

Úlohou sudcu či koordinátora je ponúknuť im iné možnosti. Konflikt je dôležité eliminovať a v tomto nastavení pracujeme. Ponúkame im referát poradenských-psychologických služieb, mediátora alebo akreditovaný subjekt. Záleží od hĺbky konfliktu. Od toho, čo chceme riešiť.

Aký je rozdiel, či niekoho pošlete na referát poradensko-psychologických služieb a niekoho na akreditovaný subjekt?

Referát poradensko-psychologických služieb rieši konflikty a nastavenia rodičov, kedy problém nie je ešte hlboký a na riešenie je potrebný kratší čas. Ak je problém naozaj vážny a je potrebná dlhšia práca s rodinou a nielen s jedným psychológom, ale napríklad aj sociálnym terapeutom a podobne, zapojíme akreditovaný subjekt.

V čom býva najväčší problém? Prečo sa rodičia ani v záujme dieťaťa nie sú ochotní dohodnúť sa ?

Vzájomné zranenie. Rozvádzate sa, pred dvomi týždňami ste len podali návrh, je to veľmi čerstvé. Pochopiteľne teda žijete svoj zraňujúci príbeh. O tom, že vás partner zranil kvôli niečomu. Nie ste vôbec schopný to prestrihnúť a pozrieť sa na dieťa. A zrazu prídete na multidisciplinárne stretnutie a zistíte, že toto je jedna vec a že aj dieťa je v nejakom konflikte. Pozrime sa na neho a skúsme trochu vystúpiť z tej našej pozície, hoci to možno vyžaduje väčšie úsilie. Niekedy stačia len dve, tri vety. Možno len to, že rozvod dieťa zvládne, ak ho zvládnete aj vy a tým sa to celé posunie dopredu.

Ste sudkyňou, ale stále len človek. Nehnevá vás, ak pred vami stoja rodičia, ktorí sú takí rozhádaní, že sa nevedia ani za nič dohodnúť?

Mne veľmi pomohlo, keď som chodila na psychologické školenia, čo odporúčam mnohým sudcom. Pred mnohými rokmi som tam počula vetu, aby som sa skúsila nepozerať na tých ľudí ako na zlých či psychopatov, čo sudcovia často robia. Psychopatov je malé percento populácie a je teda malá pravdepodobnosť, že ich akurát vy stále máte v pojednávacej miestnosti.

Skúste sa na nich pozerať ako na zranených ľudí. Táto optika mi veľmi pomáha. Aj keď vidím, že je niekto agresívny k sudcovi, či sociálnemu pracovníkovi, tak sa na neho skúsím pozrieť ako na zraneného človeka. Pred dvomi rokmi by predsa takto nereagoval, ak by nebol v takom konflikte. Ani o dva roky taký nebude.

Často sa pri rozhodovaní hovorí, že sudca musí brať ohľad na najlepší záujem dieťaťa. Čo to teda je?

Na čo prihliadať, keď hľadáme záujem dieťaťa, nám hovorí článok 5 Zákona o rodine. Ale je tam aj to slovíčko „najmä“ – teda vždy je povinnosťou sudcu pristupovať ku každému prípadu vysoko individuálne. Chcem pri tejto otázke opäť zvýrazniť, že to, čo je záujem dieťaťa, by mali hľadať prioritne obaja rodičia.

Ich rodičovská kompetencia sa prejaví práve pri tomto, či sa dokážu pozerať na dieťa, alebo projektujú jeho záujem cez ten svoj. Ak už rodičia „dovolia“, aby záujem dieťaťa hľadal štát – teda súd alebo sociálny pracovník, väčšinou to signalizuje menšie, alebo aj väčšie

zlyhanie ich kompetencií.

Ako môže sudca, teda niekto cudzí, vedieť, čo je pre dieťa najlepšie?

Veď to je práve to. Prečo rodičia prenášajú túto kompetenciu na sudcu? V tomto ma práve presvedčil model multidisciplinárnej praxe, teda takzvaný Cochenský model. Rodičia, my vieme, že svoje dieťa poznáte najlepšie, vy viete najlepšie, čo je jeho záujem. Tak ak ste náhodou v konflikte a nevíete sa dohodnúť – skúsime vám v tom pomôcť. Pomôcť, aby ste spoločne dokázali nájsť najlepší záujem svojho dieťaťa.

Čo sa za dvadsať rokov v rodinnoprávnej agende urobilo?

Veľmi veľa, aj keď verejnosť to možno tak nevníma. Dôležité rozhodnutie bolo, že deti do šiestich rokov už nie sú v detských domovoch, ale v profesionálnych rodinách. Je to nesmierny benefit, obrovský krok dopredu. Ale aj v rodičovských právach, máme striedavú starostlivosť, zvykli sme si na ňu, hoci pôvodne, keď bola schválená poslancami, sme všetci robili povyk.

Zmenila sa, hoci to bude znieť trochu naivne, vážnosť tejto agendy. Aj mnohí sudcovia už vnímajú, že ide o vážnu agendu. Možno ani nie tak po právnej stránke, ale po tej ľudskej a psychologickej. S tým súvisí aj dôraz na špecializáciu, ktorú presadzuje aj súčasné vedenie ministerstva spravodlivosti, je nutnosťou a je všade vo svete. Chce sa mi veriť aj to, že sudcovia, ktorí túto agendu robia, sa už vzdelávajú aj v iných veciach, nielen v právnych normách.

Je to tak?

Určité percento áno. Stretávame sa na konferenciách a podujatiach.

Nestretávate sa stále tí istí?

Zhruba tretina poručenských sudcov je naozaj veľmi aktívna a rozumie, že sa musí vzdelávať. Je to cesta aj do budúcnosti pri špecializácii. Iná cesta nie je.

Koľko dnes trvá, kým súdy rozhodnú o rozvode?

Je to rôzne. Pohybuje sa to priemerne od troch do 12 mesiacov.

A ako vyzerajú štatistiky na vašom súde?

Za rok 2019, keď sme ešte nemali pandémiu, sme mali 568 stretnutí podľa multidisciplinárnej praxe, čo je zhruba polovica z celkového počtu návrhov, pričom na 320 bola hneď spísaná dohoda. V 79 prípadoch došlo k späťvzatiu návrhu a v 43 sme ich poslali na referát poradensko-psychologických služieb, troch na akreditovaný subjekt. 84 bolo pozvaných na ďalšie konanie, teda sa s nimi pracovalo. Časovo sú tieto prípady priemerne do troch mesiacov ukončené.

Z toho, čo hovoríte, sa zdá, že nastal posun vpred. Ale čoraz viac počujeme rodičov, ktorí o dieťa prišli. Napríklad iniciatívu Vymazaní rodičia. Je to reálne veľký problém, alebo len majú lepší prístup k médiám?

Reálny problém to je, ale nie je ich veľa v kontexte počtu, ktoré súdy riešia. Možno je potrebné sa pozrieť na každý prípad osobitne. Na našom súde máme skúsenosť otca, ktorý sa sťažuje, že sa nemôže dostať k dieťaťu, čo tak celkom nie je. Pretože on si dieťa prevezme, matka mu ho odovzdá, ale ono mu po dvoch hodinách povie, že s ním nechce ísť do Bratislavy, lebo sa mu nechce.

Vráti ho teda späť matke s tým, že ho nepripravila na stretnutie a obviňuje z toho matku, súdy aj sociálneho pracovníka. Nedávno som sa mu snažila vysvetliť vo svojom rozhodnutí, že výkon rozhodnutia je odňať a odovzdať dieťa a nie zmeniť srdce dieťaťa. Je už jeho kompetenciou, ako sa s ním rozpráva a motivuje ho, aby s ním išlo.

Tento konkrétny prípad nepoznám. Ale nie je to práve dôsledok toho, že dieťa dlhšie nebolo s jedným z rodičov a ten druhý ho zmanipuloval? A to už je potom veľmi ťažké zvrátiť, aby po niekoľkých mesiacoch odlúčenia a manipulácie neodmietalo kontakt.

V tomto je to iné, pretože to dieťa sa neháďže pri odchode od matky o zem. Je riadne zbalené a ide s otcom, ktorý však nevyužije čas, ktorý má. Radi by sme pomohli takým rodičom, ale namiesto toho, aby išiel na výchovné opatrenie, tak dal trestné oznámenie na akreditovaný subjekt. Mnoho novinárov si zoberie len jednu stranu a nie aj tú druhú. Preto som rada, že sudcovia sa už môžu vyjadrovať a ozrejmiť aj neukončené konania a verím, že to aj využijú.

Práve v takýchto prípadoch sa stretávame s podozrením, že sudcovia rozhodujú korupčne. Ako to vnímate?

Rozumiem tomu, že ak proces trvá dlho, tak rodičia majú pocit, že sa za tým deje niečo nekalé. Atmosféra spoločnosti, ak vidíme v putách mnohých sudcov, je potom zovšeobecňujúca. Oveľa ťažšie je hľadať odpoveď v tom, či som ja ako rodič urobila pre riešenie konfliktu všetko. Osobne som sa nestretla s tým, že by sa ma snažil niekto skorumpovať. Každý sudca máme nejaké meno, ale

nevyklúčujem, že niekde sa niečo také môže stať. V týchto veciach však podľa mňa nie je cesta ani korupčná, ale skôr v tom, že si k vám nájdú inú cestu.

Akú?

Napríklad, že vás zastaví spolužiačka a prihovorí sa: „Však ty rozhoduješ rozvod mojej sesternice. Vieš čo, ona je taká perfektná a on je taký hajzel.“

A to sa vám stáva?

Občas áno. Ale je to práve o tom, že sudca musí byť natoľko skúsený, že takáto informácia vás len tak obtečie. Vôbec sa vás nedotkne.

Čo tej spolužiačke poviete?

Väčšinou hovorím, že vždy je to o dvoch stranách. Vypočujem si ju, ale naozaj ja som typ, ktorý takéto informácie veľmi nezasahujú. Ľudia na Slovensku však majú práve v tých rodinných veciach voči sudcom takéto podprahové správanie sa.

Spomenuli ste prípad, keď mal otec šancu byť s dieťaťom a podľa vás to nedokázal využiť. Sú však situácie, keď je jeden z rodičov naozaj odstrihnutý, a to aj napriek rozhodnutiu súdu. Kde teda ten systém zlyháva?

V takýchto prípadoch systém zlyhal už na začiatku konania. Vtedy, keď ten konflikt začal rásť. Po siedmich rokoch konfliktu, keď v ňom stále žijete, tak je to veľmi ťažké rozseknúť. Čas je v neprospech rodičov, ktorí nemajú prístup k dieťaťu. Ono starne a potom sa už s tým rodičom jednoducho nestretne.

Pred siedmimi rokmi sme nezavádzali ešte na žiadnom súde na Slovensku Cochemský model. Kto teda vtedy zlyhal? Rodičia alebo sudca?

Všetci. I keď v prvom rade rodičia, pretože predovšetkým na nich je rodičovská zodpovednosť. Mal by štát zasahovať do rodičovských práv? Asi minimálne. Takže rodičia sú prví, kto môže ten konflikt eliminovať. Ak však vznikne, tak zlyháva štát, že nedokáže pomôcť od začiatku. Naša skúsenosť je naozaj taká, že väčšina rodičov sa v hlboknej podstate chce dohodnúť a je schopná a prístupná na dohodu. Je to kvantum tých drobných konfliktov, ktoré sa rozstrihnú hneď na začiatku. Situácia sa uvoľní a rodičia sú potom schopní spolupracovať.

Čas je základ. Ale ak sú prípady, ktoré sa naťahujú donekonečna, nedajú sa nejako urýchliť?

Závisí na tom, prečo sa naťahujú. Ak už súd musí ustanoviť znalca, je to zlé. Pretože vťahujeme ďalšieho človeka do príbehu, ktorý mal byť len váš, vašej rodiny a vášho dieťaťa a nie štátu.

Ako sa mení dieťa, ak už dôjde k takejto situácii? Že je svedkom toho, ako sa konflikt o neho naťahuje a to až do takej miery, že sa musí stretnúť so znalcom?

Deti sú pod hrozným tlakom. Čím je dieťa staršie, tým je ten tlak väčší. Nedávno som musela vypočúvať dieťa, ktoré bolo v pohode. Bolo to po veľmi dlhom čase, že som mala takýto prípad. Pri výsluchu sa deti po istom čase opýtam zázračnú otázku, a to, že ak by malo zlatú rybku, ktoré tri želania by si si prialo? Je to otázka, ktorá zaberá aj pri tínedžeroch. A v tomto nedávnom prípade som konečne mala naozaj krásnu odpoveď.

Čo vám odpovedalo?

Priala by som si dobré známky. Chcela by som ísť tam a tam na dovolenku a nový mobil. A to je presne to, ako by malo dieťa odpovedať. Dieťa v konflikte vám napríklad ako prvé povie, že chce, aby jeho rodičia boli konečne spokojní. Pätnásťročné dieťa má riešiť spokojnosť svojich rodičov? To sú aj pre mňa neveriteľné veci a na základe toho vidíte, že to dieťa je v mega konflikte.

Nemáte potom chuť si zavolať tých rodičov a povedať im, čo to robia?

Ja si ich zavolám. Vždy sa ich opýtam, čo riešili, keď mali pätnásť. Povedia, že frajerku, kam pôjdu večer alebo niečo podobné. A viete čo rieši vaša dcéra? Vás.

Ako na to reagujú?

Obarí ich to.

Koľko percent z nich potom pristúpi na dohodu?

Je to presne o tom, že ak je niekto zranený a potom mu povieť niečo takéto, tak si to rýchlo poskladá v hlave a precitne. Ak je konflikt príliš silný, tak ani toto nezaberie. Ak je však na začiatku, práve takouto skúsenosťou viete „otočiť“ ich myslenie, aby sa začali sústrediť na vlastné dieťa. Uvedomia si, že veď áno, je tu a my ho vlastne krivíme na celý život.

Ak máte prípad, kedy sa jeden z rodičov nevie dostať k dieťaťu, pozeráte sa na neho očami matky, že čo by ste vy robili v takej situácii a aké to musí byť hrozné?

Neviem si vôbec predstaviť, ako bolestné to musí byť.

Sudkyňa Eva Farkašová (uprostred) pri predstavení výhod Cochemského modelu na ministerstve spravodlivosti. Foto N – Tomáš Benedikovič

Na vašom súde funguje pilotný projekt zavádzania Cochemského modelu už tri roky. Od budúceho roka by mal byť na všetkých súdoch. Je to reálne?

Chcela by som, aby poručenský sudcovia prijali túto metodiku dobrovoľne. Nemyslím si, že veci dané zhora, ako napríklad ako majú sudcovia rozhodovať, budú úplne fungovať. Chcela by som, aby boli sudcovia o tomto „inom“ prístupe presvedčení a urobím všetko preto aj v spolupráci s ministerstvom spravodlivosti, aby sme im vysvetlili benefity tohto modelu.

Pre rodičov je benefit v tom, že získa skôr rozhodnutie. A v čom pre sudcu?

Napríklad v tom, že ak nevenuje toľký čas v pojednávacej miestnosti rodičovskému konfliktu, môže sa dôslednejšie a rýchlejšie zamerať na iné témy v našich konaniach. Napríklad vynímaniu detí v súvislosti s ústavnou starostlivosťou, alebo tak vážnej téme ako je obmedzovanie spôsobilosti na právne úkony.

Myslíte si, že ak by sa to naozaj podarilo a stretneme sa o dva či tri roky, tak už vymazaných rodičov na Slovensku nebudeme mať?

Budeme, lebo určité malé percento naozaj konfliktných ľudí tu stále bude. Verím, že konfliktných konaní bude omnoho menej. A funguje to tak aj vo svete, aj v Nemecku, kde zaviedli Cochemský model už pred 25 rokmi. S malým percentom nepohneme, ale dôležité je, aby sme pomohli tým menej konfliktným. Tým, ktorí teraz musia absolvovať dve či tri pojednávania, je u nich prizvaný znalec.

Tých je koľko?

Presné štatistiky neexistujú, takže ide čisto o môj odhad. Môže ich byť zhruba štvrtina.

Do akej miery majú zodpovednosť na konflikte medzi partnermi aj kolízni opatrovníci či sociálne pracovníčky? Aj tie boli totiž v minulosti kritizované. Zlepšilo sa to?

Myslím si, že áno. Ale vychádzam len z prešovskej skúsenosti. Nepoviem, že by sme nemali problém ani s jednou úradníčkou. Celkovo nastavenie úradov práce sa posunulo. Aj ich výcviky a nastavenie spôsobili posun vpred. Ten, kto vedie konanie, je súd, a to aj v tom multidisciplinárnom. A hoci sme si všetci rovní, tak sudca je pánom sporu. On určuje priebeh a tempo konania, a to aj vo vzťahu k úradu práce. A ten to akceptuje. Čiže veľa je v rukách sudcu, ako si tú spoluprácu nastaví. Ak je férová, otvorená a dodržiavajú sa pravidlá, tak to funguje.

V minulosti sme boli svedkami, kedy títo úradníci nadfžali len jednej strane, jednému rodičovi. To už sa teda nestáva?

Práve v tomto nastal veľký posun, pretože aj kolízni opatrovníci prešli psychologickými školeniami a výcvikmi.

Prečo to zlepšil až psychologický tréning? Vedia vďaka tomu lepšie počúvať aj tú druhú stranu?

Každý premietame v práci naše názory, vrátane pohľadu na rodinu, na to, ako by mala fungovať. Čím máme menej zručností, ktoré by sme mohli nadobudnúť psychologickými či sociálnymi výcvikmi, tak tým viac premietame do rozhodovania svoje názory. A to sa deje u sudcov aj sociálnych pracovníkov. Preto je dôležité vedieť sa odosobniť.

Koľko vám to trvalo, kým sa vám podarilo odosobniť sa?

Úplne sa mi to nepodarilo ešte stále. Ešte stále sú prípady, ktoré ma pohlta a beriem ich veľmi ťažko.

Aké napríklad?

Keď vidím dieťa, ktoré je veľmi zranené. Deje sa mu veľká škoda a nedokážem mu pomôcť.

Prečo sa to môže stať, hoci, ako tvrdíte, máte dobre nastavený fungujúci systém rozhodovania?

Pretože máte príbeh, v ktorom vypočúvate dieťa a vy vidíte, že matka ho manipuluje a ten otec to napokon vzdá. Dlhو bojuje a nakoniec povie, že už nevládze. A dieťa ostáva v područí matky.

Kto zlyhal?

V prvom rade oni.

Chápem, že štát nedokáže sanovať všetko. Nemal by práve v takýchto vypuklých konfliktoch pomôcť?

Otec už nechce dieťa. Stará sa o neho matka. Čo s tým štát môže viac urobiť?

Nie je chyba, že nedokázal zabrániť tomu, aby otec dospel do štádia, že nechce vlastné dieťa?

Je.

Nepomohlo by riešenie, ktoré funguje v Českej republike, kedy je možné vyňať dieťa rodičom? Dať ho na polroka úplne mimo ich starostlivosti?

Myslím si, že áno, i keď navonok to znie hrozne.

A bolo by to možné urobiť aj u nás?

Právne je to možné urobiť, ale žiaden sudca si na to ešte netrúfol. Je jasné, že by sa dostal sudca pod obrovský mediálny tlak, čo sa stalo aj v Čechách. A názory sudcov na to sa rôznia. Moja kolegyňa napríklad hovorí, že tým trestáme dieťa miesto rodičov.

Je to tak?

Ja si myslím, že v konečnom dôsledku mu pomôžeme, pretože ho vyjmeme z toho manipulatívneho prostredia.

Ako často sa deje, že kým súdy rozhodnú, tak rodič s dieťaťom zmizne?

V minulosti bol veľký boom týchto medzinárodných únosov, ale už sa nedejú v takej veľkej miere. Dnes už aj advokáti vedia, že takéto riešenie nemajú poradiť klientom, pretože je v konečnom dôsledku kontraproduktívne.

Hoci s rozvodmi to veľmi nesúvisí, ale opýtam sa na zbavovanie svojprávnosti. Verejnosť dnes sleduje príbeh Britney Spears, ktorá roky bojuje o to, aby jej práva vrátili. Spomeniete si na podobný prípad aj u nás?

Sú také. V minulosti sa totiž ľudia pozbavovali spôsobilosti na právne úkony veľmi jednoducho.

Predstavujem si, že svojprávnosti boli pozbavovaní len starí ľudia.

Nie je to tak. Boli to ľudia, ktorí mali nejakú diagnózu. To však neznamená, že automaticky mali byť obmedzení na spôsobilosti či pozbavení. Práve teraz sa nám niektoré tie prípady vyplavujú. Pred dvadsiatimi rokmi totiž stačilo na pozbavenie spôsobilosti predložiť len znalecký posudok. Sudca nemusel toho človeka ani vidieť a pozbavil ho spôsobilosti. Jednoducho dôveroval len znalcom. Dnes už ho musíte vidieť, a to je veľký posun. Pri tých starých pozbaveniach sa nám zrazu stalo, že znalec dnes povie, že to vôbec nebol prípad na pozbavenie.

Je to ťažšie rozhodovanie pre sudcu preto, že vidí konkrétneho človeka, ktorého má pozbaviť svojprávnosti či obmedziť na jeho právach, ako keď sa pozrel len do papierov?

Určite je to veľké plus vidieť toho človeka. Dnes sa už skôr len obmedzujú ľudia na právach a mnohí sú takí, že majú vážnu diagnózu.

V akých prípadoch rozhodujete?

Často sú to alkoholici, narkomani či schizofrenici, ktorí vynechávajú lieky.

Čoho sa potom týka obmedzenie ich spôsobilosti?

Takéto obmedzenie by malo ochraňovať tú osobu a nie jej okolie. Teda zamedziť to, čím by si mohla ublížiť. Napríklad uzatváranie zmlúv, narábať s peniazmi. Necháva sa im napríklad možnosť hospodáriť len s dvesto eurami a nie viac. Pri alkoholikoch sa nariadi hospitalizácia. Je to veľká téma a zaslúžila by si reformu, na ktorej sa pracuje.

Na základe vašich skúseností sudkyne by ste povedali, že je rodinnoprávna agenda aj pre začínajúcich sudcov?

Skôr si myslím, že je pre osobnostne zrelého sudcu. Nie je to o veku.

Dokážete po odchode zo súdu vypnúť a nebrať si tie príbehy z pojednávacej miestnosti domov?

Niekedy áno, ale sú prípady, s ktorými žijete.

Ak si tie ťažké príbehy beriete domov, nehrozí vám vyhorenie?

Hrozí a dôležité je, že si to uvedomujem. Aj s kolegami z iných oddelení sme si preto zaplatili psychoterapeutický výcvik špeciálne zameraný na vyhorenie sudcov. Bolo by dobré, ak by takéto školenie zamerané na vyhorenie sudcov robila Justičná akadémia.

Ako ovplyvnila vaša práca vaše súkromie, váš rodinný život?

Okrem toho, že môj manžel je tiež sudca, teda problémy justície sú v našom dome naplno, ma ovplyvnilo zrejme to, že sa inak pozerám na rozvod. Neprišla by som k nemu tak ľahkovážne. Dôvod na rozvod je ľahké nájsť, nájde ho každý, aj ja, aj môj manžel. Stále však hovorím, že napísať návrh na rozvod nie je ťažké, budovať si vzťah je náročnejšie a chce omnoho väčšiu snahu. Život však nie je čiernobiely, po dvadsiatich rokoch súdenia viem, že každý má svoj príbeh. A paradoxne, po toľkých rokoch súdenia, menej ľudí a ich rozhodnutia posudzujem a odsudzujem.

Eva Farkašová (1972)

Sudkyňa Okresného súdu Prešov. Vyštudovala Právnickú fakultu **UPJŠ** v Košiciach. Sudkyňou je dvadsať rokov a primárne sa venuje poručenskej agende. Je aj podpredsedníčkou Asociácie rodinných sudcov. Vysvetľuje a komentuje mnohé situácie, ktoré môžu nastať v konaniach týkajúcich sa detí, a približuje takzvanú cochemskú prax, ktorú skúša v rámci pilotného projektu Okresný súd Prešov.

Foto N – Tomáš Benedikovič

Autor: Veronika Prušová

Psychológ: Aj vzdelaní sa nechcú očkovať, pomôcť môže suseda, Sagan, Vlhová i politici

2. 7. 2021, 0:00, Zdroj: [kosice.korzar.sme.sk](https://www.kosice.korzar.sme.sk), Vydavateľ: Petit Press, Autor: Lenka Haniková, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa

Šafárika v Košiciach. Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 32.5 tis. GRP: 0,72 OTS: 0,01 AVE: 750,53 Eur

Osýpky na Zemplíne nemuseli byť, tvrdí.

S otázkami o nízkej zaočkovanosti v Košickom kraji sme oslovili Jozefa Bavoľára z Katedry psychológie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) v Košiciach. Ľudia, ktorí odmietajú očkovanie, sa napríklad domnievajú, že farmapriemysel je skorumpovaný. Tento jav sa podľa Bavoľára nezrodí z ničoho nič. „Dôležité je to, že u daného človeka je už vopred nejaké 'konšpiračné' nastavenie, snaha hľadať za všetkým nejaké iné príčiny, ľudí, ktorí ovládajú to, čo sa okolo neho deje. Pravdepodobne veria aj v alternatívne vysvetlenia pádu dvojčiek v New Yorku, neexistenciu pristátia ľudstva na Mesiaci či vplyv 5G vysielateľov na šírenie koronavírusu,“ vysvetľuje. Psychológ Jozef Bavoľár odpovedal na otázky Korzára.

V rozhovore sa dozviete:

- čím si môžeme vysvetliť nízku zaočkovanosť v kraji
- ako to súvisí napríklad s politickými názormi v konkrétnych lokalitách
- prečo očkovanie odmietajú aj vzdelaní ľudia
- prečo môže mať väčší vplyv zaočkovaná suseda než oficiálna kampaň
- aký vplyv by mali na ľudí zaočkovaní športovci Sagan, Tóth a Vlhová
- prečo pôsobí príbeh o skorumpovaných farmafirmách tak komplexne
- a v akom prípade môže pomôcť finančná odmena za očkovanie

Podľa dát Únie miest Slovenska spreď týždňa zaočkovanosť v Košickom kraji dosahuje len 31 percent. Najvyššie percento je v Košiciach, najnižšie v okrese Gelnica. Niektoré obce v kraji nedosahujú ani 10 percent. Čím si to môžeme vysvetliť?

Súvisiaci článok Košický kraj môže tretia vlna silno zasiahnuť. Zaočkovaná nie je ani tretina obyvateľov Čítajte

- Na túto otázku je dosť ťažké s istotou odpovedať pri absencii výskumov zameriavajúcich sa na iné premenné ako ochota zaočkovať sa. Pri prezentovaní doterajších prieskumov realizovaných Slovenskou akadémiou vied bolo komunikované, že ochota očkovať sa stúpa s pocitom ohrozenia koronavírusom či so vzdelaním, takisto je vyššia u mužov v porovnaní so ženami. Vzdelanie by som tu tak chápal ako jeden z najvýznamnejších faktorov podieľajúcich sa na regionálnych rozdieloch, ani jeho vplyv však nie je samozrejme jednoznačný.

Aj spomedzi ľudí s vysokoškolským vzdelaním je možné nájsť popieračov nielen očkovania, ale aj závažnosti či dokonca existencie koronavírusu. Aj zahraničné výskumy sa zatiaľ sústreďujú skôr na demografické faktory, ako sú vzdelanie, rod, vek, veľkosť obce, ako na psychologické, napríklad osobnostné vlastnosti. Z malého množstva už dostupných výsledkov určite nie je prekvapujúce, že ochota zaočkovať sa je nižšia u ľudí s väčšou náchylnosťou veriť rôznym konšpiračným teóriám. Tu je však pravdepodobne tiež významný vplyv vzdelania, ktorého efekt je tak pravdepodobne skôr nepriamy – vyššie vzdelanie by malo zvyšovať dôveru vede a vedeckým poznatkom, teda aj odporúčaniam odborníkov, ktorí sa na dôležitosti očkovania zhodujú.

Psychologický efekt môže mať pravdepodobne na ľudí aj to, keď niektorí predsedovia strán očkovanie priamo odporúčajú, niektorí váhajú, iní nie sú ani zaočkovaní. Akým spôsobom ovplyvňujú názor na očkovanie volebné preferencie a politický názor?

((piano))

- V jednom výskume realizovanom v troch rôznych krajinách, Maďarsku, Izraeli a Japonsku, bola vyššia ochota zaočkovať sa u respondentov s vyššou dôverou vláde, čo by sa dalo určite aplikovať aj na Slovensku. Tu môže mať význam aj politická mapa, teda ktoré regióny volia ktoré politické strany. Ak v niektorých regiónoch prevláda preferencia strán, ktoré sú momentálne v opozícii a o očkovaní sa vyjadrujú buď veľmi zdržanlivo alebo priamo proti nemu, teda koronavírus zľahčujú či očkovanie nálepkujú ako biznis farmakologických firiem, postoje k očkovaniu u ich voličov a teda aj v danom regióne tým môžu byť ovplyvnené.

Mesto Rožňava sa pustilo približne pred mesiacom do rozsiahlej očkovacej kampane. Začali tlačiť letáčky, hygienici zriadili infolinku, kde ľudia môžu volať a s očkovaním sa poradiť, opýtať sa na to, čo im nie je jasné. Funguje všeobecne na ľudí takáto pomoc?

- Poskytovanie informácií s tým, že sú ľuďom ľahko dostupné a zrozumiteľné, je určite užitočné a môže to významne pomôcť, je to však stále len prvý krok. Predpokladal by som, že to pomôže zaočkovať skôr ľudí, ktorí k tomu už teraz boli celkom otvorení, len bolo potrebné mierne nakloniť ich názor či postrčiť ich k správaniu, prekonať miernu neochotu, poukázať na to, aké výhody to pre nich prinesie, takisto

že to je niečo, pre čo nebudú musieť veľa obetovať. A pod tým sa dajú predstaviť akékoľvek náklady či prekážky, ktoré by im mohli v očkovaní brániť – zložitost' prihlásenia, čas venovaný prihláseniu či samotnému očkovaniu, jednoduchost' dostať sa na miesto očkovania.

Môžeme povedať, že sú nejaké sociálne vrstvy, ktoré očkovanie odmietajú fatálne, až tak, že ich to možno v minulosti stálo aj viac životov, povedzme počas nejakých iných epidémii?

Súvisiaci článok [Proti osýpkam v Trebišove očkujú deti v osade i pracovníkov nemocnice](#) Čítajte

- O tom neviem, aj vzhľadom na to, ako relatívne krátko je očkovanie celosvetovo dostupné, pričom doteraz bolo používané ako ochrana pred niečím, čo nebolo priamo v danej chvíli to najakútnejšie – chránilo pred chorobami, ktoré sa objavili už dávno predtým. Podľa môjho názoru bolo očkovanie doteraz vnímané o dosť pozitívnejšie, keď ho ľudia ponímali ako naozaj účinnú ochranu pred ochoreniami, ktoré existovali už dlho. Tieto ochorenia sa vyskytovali často a priama či nepriama skúsenosť s nimi bola veľmi bežná, pričom očkovanie bolo brané ako naozaj efektívna ochrana nielen zdravia, ale aj života. Kritické hlasy voči očkovaniu nemali až takú možnosť sa šíriť, ako to vidíme teraz prostredníctvom niektorých masmédií a sociálnych sietí, kde aj jednému vedcovi z tisíce, ktorý má negatívny názor, je venovaná väčšia pozornosť, ako ostatným 999, ktorí očkovanie propagujú.

Keď sa však pýtate na sociálne skupiny, spomínam si na nedávnu správu o osýpkach na Zemplíne, ktoré boli výsledkom práve nízkej miery zaočkovanosti u časti obyvateľov. Podobne nízka zaočkovanosť tiež voči osýpkam bola pred dvomi rokmi aj na ostrove Samoa, pričom bola výsledkom chyby konkrétnych ľudí pri príprave vakcíny, čo vyústilo do zvýšenej miery tohto ochorenia.

Súvisiaci článok [Súvisiaci článok Opatrenia proti osýpkam na Zemplíne rozšírili do ďalších miest a obcí](#) Čítajte

Ľudia žijú v skupinách, rodinách, svojimi názormi do veľkej miery ovplyvňujú druhých. Určite pôsobia na ľudí inak, ak vidia, že sa dali zaočkovať aj ostatní v okolí, kolegyne v práci alebo v prípade dôchodcov kamaráti v „klube“, ktorý pravidelne navštevujú. Z vlastného pozorovania to pôsobí tak, že viac ako akákoľvek kampaň či politici, ktorí v televízii očkovanie odporúčajú, zaberá práve to, že sa dala zaočkovať suseda. Čím si to môžeme vysvetliť?

- Áno, do veľkej miery sa s tým dá súhlasiť. Ako som spomínal, jedným z hlavných faktorov, ktoré sa môžu podieľať na vytváraní či ovplyvňovaní názorov ľudí, je dôvera v človeka, ktorý sa nás snaží presvedčiť. V prípade očkovania sú to najmä lekári či iní zdravotnícki pracovníci, ale aj politici či iné verejne známe osobnosti. Z týchto strán však ide väčšinou len o posúvanie informácií, ešte väčší význam má sprostredkovaná či priama skúsenosť. Tak ako pri názore na nejakého človeka či etnickú, národnostnú, alebo náboženskú skupinu môže priamy kontakt a komunikácia, prípadne spolupráca viesť k radikálnej zmene názoru. Podobný efekt môže mať to, ak vidím, že zaočkovať sa dal niekto iný z rodiny či blízkeho okolia. Niektorého, koho poznám, vie mi poskytnúť informácie „z prvej ruky“ ako o priebehu samotného očkovania, tak o tom, či sa vyskytli nejaké problémy po ňom.

V tejto súvislosti je dôležitý aj sociálny tlak a normy. V zahraničí, a postupne aj na Slovensku, sa už bežne v iných oblastiach používajú kampane poukazujúce na to, ako sa správajú ľudia vo vašom okolí, napríklad že 70 percent vašich susedov platí načas dane, či že menej elektrickej energie ako vy spotrebovalo 35 percent domácností vo vašom okolí. Do úvahy sa tu berie naša tendencia porovnávať sa s inými či snaha začleniť sa do sociálnej skupiny. Platí však samozrejme aj opak – ak aj človek je do istej miery ochotný sa očkovať, zároveň ale v rámci jeho okolia prevláda veľmi negatívny postoj, k samotnému očkovaniu nemusí dôjsť.

Ktoré známe osobnosti napríklad na ľudí pôsobia tak, že si povedia, že ak sa zaočkovali oni, nebude to problém, je v tom možné nájsť nejaký vzorec?

- Určite áno, jednotlivé kampane sa však veľmi odlišujú v tom, ako vyzerajú, na koho sú zamerané, takže zovšeobecňujúce tvrdenia je ťažké uviesť. Opäť by som ich potenciál videl najmä u ľudí, ktorí nie sú priamo proti očkovaniu, zatiaľ však vnímajú skôr potenciálne nevýhody ako výhody. Výskumy zo sociálnej psychológie poukazujú na to, že efekt rôznych kampaní je rôzny u iných typov ľudí. Na niekoho budú viac pôsobiť racionálne argumenty, ako sú štatistiky, čísla, poukázanie na výhody, na niekoho emocionálne apely ako uvádzanie skúseností a prežívania konkrétnych ľudí, využívanie strachu či naopak pozitívnych emócií spojených s návratom života do normálu, ktorý sa dá dosiahnuť pomocou vakcín.

To isté platí aj pre úlohu známych osobností. Opäť to v rôznych skupinách môže byť niekto iný a nejaký spevák obľúbený v staršej či mladšej generácii nebude pre inú generáciu vôbec zaujímavý. Vhodný je tak skôr mix osobností z rôznych oblastí, prípadne niektorého, koho obraz je na Slovensku pozitívny naprieč celým obyvateľstvom. Tu by mi napadli napríklad známi športovci úspešní v celosvetovom meradle ako Peter Sagan, Petra Vlhová či Matej Tóth, ale určite sa nájdú aj umelci či ľudia z iných oblastí. Vždy však musí byť komunikácia čo najviac prirodzená, charakteristická pre daného človeka. Výhodou je samozrejme osobná skúsenosť danej osobnosti s očkovaním.

Z názorov v mojom okolí, prečo ľudia odmietajú očkovanie, prevláda napríklad to, že sa očkuje ešte len krátko, nevieme o tom veľa a ľudia si to chcú odpozorovať. Z čoho pramení takáto neistota?

- Táto neistota sa objavuje stále, keď sa objavuje niečo nové, s čím nemáme veľa skúseností, čo je úplne prirodzené. Všeobecne platí pre ľudí tendencia preferovať známe veci, aj známe riziká, pred niečím, čo ešte nepoznáme. Pri očkovaní koronavírusom nové nie je ani tak očkovanie všeobecne, s ktorým sa už každý z nás stretol, ale ochorenie, voči ktorému má chrániť, a s tým spojené úsilie o čo najskoršie zaočkovanie čo najväčšej časti populácie. Spája sa tak novosť ochorenia s novosťou ochrany voči nemu. Nie je možné vidieť okamžitý priamy efekt očkovania, ako napríklad pri operácii či inom lekárskom zákroku, kým nepríjemné vedľajšie účinky sa môžu vyskytnúť hneď. Pri očkovaní, s ktorým sme sa stretávali doteraz, sme dôverovali tomu, že to už bolo veľa krát aplikované na iných ľuďoch, až na mizivé počty ľudí to nikto nespochybňoval. Teraz niektorí ľudia jednoducho len vyčkávali, aký efekt bude mať očkovanie na iných, a potom sa zaočkujú aj oni. Dôvodom bolo pravdepodobne to, že možné zisky z očkovania pre nich konkrétne neprevážili možné straty spojené s prípadným ochorením.

Dosť rozšírené je aj tvrdenie, že farmaceutický priemysel musí na vakcínach zarobiť, preto zaplatil vlády, aby očkovanie propagovali, a všetci sú vlastne zaplatení. To v podstate pôsobí ako dosť komplexný príbeh. Ako si človek vykonštruje až takúto celistvú vec?

- Táto konštrukcia sa nezrodí z ničoho nič, dôležité je to, že u daného človeka je už vopred nejaké „konšpiračné“ nastavenie, snaha hľadať za všetkým nejaké iné príčiny, ľudí, ktorí ovládajú to, čo sa okolo neho deje. Títo ľudia pravdepodobne veria aj v alternatívne vysvetlenia pádu dvojčiek v New Yorku, neexistenciu prístátia ľudstva na Mesiaci či vo vplyv 5G vysielateľov na šírenie koronavírusu. Daný príbeh o ziskuchtivom farmaceutickom priemysle tak len logicky nadväzuje na iné ich presvedčenia a názory.

Ako by ste osobne „spracovali“ človeka, ktorý sa nechce očkovať, aké sú tie hlavné argumenty, ktoré použiť?

- Na túto otázku sa nedá jednoznačne odpovedať – vždy záleží na motivácii, dôvodoch, prečo sa očkovať nechce. Ak je u niekoho dôvodom obava z bezprostredných následkov očkovania (teploty, nevoľnosť, bolesti svalov), tu by mohli pomôcť skúsenosti iných ľudí – teda skontaktovať ho s ľuďmi z jeho okolia, ktorí už očkovanie podstúpili a vedia povedať, aké následky to na nich malo. Ak sú to obavy z dlhodobších následkov, objavujú sa obavy zo smrti následkom trombózy, zmeny DNA, tu by mohlo pomôcť posunutie vedeckých informácií hovoriacich o tom, aké je ich riziko, ak vôbec existuje, a porovnanie s rizikom vážnych následkov koronavírusu, prípadne inými rizikami, ktoré v živote bežne podstupujeme. Pri akejkolvek snahe o presvedčanie je však potrebné dodržiavať istú mieru, nemalo by ísť o jednostranné a čo najsilnejšie pôsobenie, ktoré môže mať niekedy priam opačný efekt – ešte väčšie utvrdenie sa v pôvodnom názore.

Môžu na ľudí pôsobiť rôzne odmeny, napríklad peňažná? Zvýšilo by to záujem o očkovanie?

- U niektorých ľudí určite áno, tento vplyv by som však videl ako dosť obmedzený. Pravdepodobne by to pomohlo zvýšiť záujem u ľudí, ktorí nemajú vyhranený postoj proti očkovaniu a daná odmena bude pre nich motivujúca. Niektorí ľudia si to však v súlade s ich predchádzajúcimi názormi môžu vysvetľovať ako ďalšie potvrdenie toho, že ide o nejaký tlak farmaceutických firiem, či vnímanie, že ak by očkovanie bolo naozaj prospešné, prečo by nám zaň platili? Týmto konšpiračným teóriám sa však vyhnúť nedá nikdy, celkovo by som teda poskytovanie odmien videl ako efektívny krok. Opäť však v súvislosti s inými procesmi, ako je poskytovanie informácií o očkovaní, ale aj dostupnosť registrácie či samotného očkovania.

Ako je možné, že očkovanie odmietajú aj v rodinách a skupinách ľudí, kde došlo k úmrtiam na koronavírus?

- Výskumy na túto tému zatiaľ absentujú, podľa mňa je to však len veľmi okrajový fenomén, ktorý by som odhadoval na jednotky, maximálne pár desiatok ľudí. Opäť by som sa pozrel na dôvody odmietania očkovania – niektorí si môžu myslieť, že keď už koronavírus prekonali, už sú imúnni, prípadne ak ho mal niekto iný v rodine a oni nie, tak že už ani nie je šanca, aby ho dostali. A v malom počte prípadov by sa dalo pravdepodobne hovoriť o charakteristikách myslenia, keď ani informácia či skúsenosť, ktorá je v úplnom protiklade s tým, čo si myslíme, nedokáže zmeniť pôvodný názor. Veď poznáme ľudí, ktorí v nejaký konkrétny dátum očakávali koniec sveta a keď nenastal, dokázali si to sami pre seba vysvetliť. Aj v prípade koronavírusu tak môžu sami seba presvedčať, že daný člen rodiny vlastne nezomrel na koronavírus, ale na niečo iné, a koronavírus bol len uvedený ako príčina smrti. Prípadne, že očkovanie by mu aj tak nepomohlo.

Všetko o koronávirusu a ochorení COVID-19 Covid Automat: Tabuľka s aktuálnymi opatreniami a zákazmi Všetko o očkovaní vakcínou proti Covid-19 na Slovensku Vývoj počtu nakazených a mapa šírenia koronavírusu na Slovensku Ako postupovať, ak ste sa mohli nakaziť?

Autor: Lenka Haniková

Neprofesionálne folklórne súbory sa počas festivalu Akademická Nitra pobijú o ozembuch

1. 7. 2021, 9:13, Zdroj: mynitra.sme.sk, Vydavateľ: Petit Press, Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Užívateľov za deň: 10.5 tis. GRP: 0,23 OTS: 0,00 AVE: 457,57 Eur

V prípade priaznivej epidemiologickej situácie i počasia sa časť súťažiacich naživo predstaví 5. júla počas Galaprogramu na Svätoplukovom námestí.

NITRA. Slovensko, Česko, Maďarsko a Rusko. Šestnásť neprofesionálnych vysokoškolských folklórnych súborov z týchto krajín zabojuje o cenu Laureáta festivalu Akademická Nitra 2021, získať môžu aj ďalšie špeciálne ocenenia.

Víťaz si okrem iného odnesie tradičnú festivalovú cenu - ozembuch z dielne hudobníka, výrobcu hudobných nástrojov, zberateľa a literáta Róberta Žilíka.

Sedemčlennú medzinárodnú odbornú porotu tvoria Katarína Babčáková (Národné osvetové centrum Bratislava), Dana Dinková (Balet Štátnej opery Banská Bystrica), Martin Fratrič (Súkromné konzervatórium Nitra), Dorota Gremlicová (Akademie múzických umění Praha), Péter Lévai (Univerzita tanečného umenia Budapešť), Alžbeta Lukáčová (Štátna opera Banská Bystrica) a Barbora Morongová (Ministerstvo kultúry SR). Hodnotiteľmi sú Jana Ambrózová (Katedra etnológie a folkloristiky FF UKF Nitra) a Joseph Grim Feinberg (Sociologický ústav SAV Bratislava a Filozofický ústav AV ČR Praha).

(zdroj:)

Porotcovia online hodnotia súťažné choreografie (zaslané vo forme videozáznamov) týchto folklórnych súborov: Aurora Borealis (Herzenská štátna pedagogická univerzita v St. Petersburgu, Rusko), Borievka (Technická univerzita v Košiciach), Corvinus (Univerzita Corvinus v Budapešti), Čebrať (Katólicka univerzita v Ružomberku), Ekonóm (Ekonomická univerzita v Bratislave), Gaudeamus (Vysoká škola ekonomická v Prahe), Gymnik (Univerzita Komenského v Bratislave), Hornád (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach), Mladosť (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici), Poľana (Technická univerzita vo Zvolene), Ponitran (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre), Štavnár (Žilinská univerzita v Žiline), Technik (Slovenská technická univerzita v Bratislave), Torysa (Prešovská univerzita v Prešove), Trnafačan (Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave) a Zobor (Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre).

V prípade priaznivej epidemiologickej situácie i počasia sa časť súťažiacich folklórnych súborov naživo predstaví 5. júla od 17. h počas Galaprogramu na Svätoplukovom námestí v Nitre.

Bude to prakticky v závere mestských slávností Nitra, milá Nitra, pre festival to bude ale slávnostné otvorenie spojené s privítaním umeleckých vedúcich súborov, odovzdaním cien a odovzdaním štafety festivalu ďalšiemu organizátorovi – Technické univerzite Zvolen. Dva súťažné večery, zostavené okrem iného aj zo súťažných choreografií folklórnych súborov (po osem v každý deň), sa online uskutočnia 6. a 7. júla (na www.akademickanitra.ukf.sk).

Štafeta festivalu už čaká na ďalšieho organizátora – Technickú univerzitu, ktorá by o rok mala pripraviť Akademický Zvolen 2022. (zdroj: J.Č.)

Súťažiaci súbory sa už tešia na svojich divákov a fanúšikov, niektoré si pripravili pre nich krátke video pozdravy. Všetkým držíme palce a tešíme sa na stretnutie v online priestore, na webe Akademickéj Nitry 2021, na sociálnych sieťach a s niektorými súbormi aj naživo počas 5. júla.

Nad Medzinárodným akademickým festivalom neprofesionálnych folklórnych súborov Akademická Nitra 2021 prevzala záštitu prezidentka Zuzana Čaputová.

Festival ako organizátori pripravujú Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a Fond na podporu umenia, ktorý festival podporil z verejných zdrojov.

Spoluorganizátormi sú IOV, Nitriansky samosprávny kraj, Mesto Nitra a Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, partnermi Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Krajské osvetové stredisko v Nitre a Západoslovenské folklórne združenie, sponzorsky nás podporili spoločnosti Tekmar Slovensko a Arriva Nitra. Mediálne partnerstvo festivalu ponúkli OC Mlyny, TIC Nitra, MY Nitrianske noviny, Poľnohospodár, Náš čas, Občas nečas, Mediálne centrum FF UKF, Rádio Plus, Nitra24, NitraDeň.sk, Nitralive, mojaNitra.sk, TV Nitrička a Nitriansky Hlásnik.

(zdroj:)

Autor: J.Č.

Zlepší sa ovzdušie a zmierni hluk v meste? Košice chcú byť Európskym zeleným mestom [🔗](#)

📅 1. 7. 2021, 8:00, Zdroj: [kosice.dnes24.sk](https://www.kosice.dnes24.sk) [🔗](#), Vydavateľ: internet.sk, a.s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Užívateľov za deň: 3.1 tis. GRP: 0,07 OTS: 0,00 AVE: 268,19 Eur

Mesto má v pláne viacero zelených projektov. Ako to ovplyvní život obyvateľov?

Zdroj: TASR/František Iván

Mesto Košice má záujem stať sa Európskym hlavným zeleným mestom 2023. Toto ocenenie sa udeľuje každý rok mestu, ktoré sa najviac zaslúži o zlepšenie životných podmienok svojich obyvateľov a prichádza aj s vlastnými dlhodobými inovatívnymi riešeniami v oblasti životného prostredia.

Štát spustí lotériu pre zaočkovaných: V hre budú MILIÓNY. Presvedčte ďalších, zarobíte!

Veľké ambície

Ako uviedol hovorca magistrátu Vladimír Fabian, výzva Európske hlavné zelené mesto je predovšetkým nástrojom na nastavenie verejných politík mesta do budúcnosti. Podľa jeho slov by sa Košice mali v oblasti životného prostredia zamerať na kvalitu ovzdušia a verejnú dopravu. Problémom je tiež hluková záťaž.

Uviedol, že ambícia stať sa Európskym hlavným zeleným mestom 2023 bola len jednou z viacerých aktivít, ktorú realizovali. „Zahŕňa to celkovo zmenu pohľadu a prístupu samosprávy k zeleným, enviro témam, zvýšenie pozornosti na otázky súvisiace so životným prostredím,“ povedal s tým, že vďaka zapojeniu sa do uvedenej výzvy sa podarilo napríklad spojiť odborníkov z rôznych oblastí a pomenovať to, kde má mesto najväčšie rezervy.

Znečistené ovzdušie

Jednou z kritických tém pre Košice je kvalita ovzdušia. V spolupráci s **Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** vznikla Emisná bilancia mesta, ktorá hovorí o aktuálnom výkone v rámci emisií. Podľa Fabiana majú návrhy na dlhodobé riešenie tejto problematiky dva rozmery.

Jedným je mesto ako samospráva, kde je potrebné zdokonaľiť vlastné procesy a nastaviť mechanizmy vo verejnej doprave či energetickom hospodárení budov. Druhým rozmerom je mesto ako priestor na život. Ide o prípravu projektov na revitalizáciu mestského prostredia s ohľadom na ekológiu. „V súčasnosti prebieha napríklad pasportizácia zelene, Zelený pás okolo mesta a podobne,“ doplnil.

Viac správ z metropoly východu

Ťahanovčania sa dočkali! Opraví sa frekventovaná cesta aj osvetlenie

Posilnenie cyklo dopravy

Približne jedna štvrtina až jedna tretina obyvateľov mesta je vystavovaná nadmernej hlučnosti. Čo sa týka dopravy, medziročne stúpa počet automobilov na košických cestách o dve percentá. Aj v súvislosti s tým chce mesto posilniť verejnú dopravu. Do konca novembra plánuje zakúpiť 15 ekologických autobusov. Tiež predpokladá, že od roku 2023 budú v rámci MHD premávať aj nové električky.

Náhradou osobnej dopravy by mala byť cyklo doprava a budovanie cykloinfraštruktúry v intraviláne. „Keďže naše územie pretínajú železnice a rieka, riešením sú mimoúrovňové cyklokrížovatky, ktoré by dokázali prepojiť východnú a západnú časť mesta. Tieto projekty si však vyžadujú vyššiu investíciu, než je možné vyčleniť z mestského rozpočtu, teda je nevyhnutné uchádzať sa o grantové výzvy Európskej únie určené na podobné projekty,“ spresnil Fabian.

Zapojenie občanov

Okrem iného mesto zriadilo aj portál [kosice.green](https://www.kosice.green), na ktorom sa snaží priblížiť rôzne zelené riešenia bližšie k obyvateľom. Tí môžu k „zelenému mestu“ prispieť viacerými spôsobmi. „Mesto sa snaží zdokonaľovať verejnú dopravu, cyklistickú infraštruktúru a vďaka tomu, že budú ľudia tieto alternatívne spôsoby dopravy využívať, zároveň šetria životné prostredie. Bude sa tiež zavádzať recyklovaný zber kuchynského odpadu,“ doplnil magistrát.

Okrem toho sú niektoré projekty otvorené aj na verejné pripomienkovanie. Košičania tak môžu prejaviť svoj názor a usmerniť pracovné skupiny pri vytváraní zámerov.

Aktuality zo Slovenska

Autor: Global24 s.r.o.

Jozef Cvanciger sa stal slovenským rekordérom [↗](#)

📅 1. 7. 2021, 12:05. Zdroj: mysaris.sme.sk [↗](#), Vydavateľ: Petit Press, Autor: Ján Jacoš, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 1.4 tis. GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 127,45 Eur

Prešovský vytrvalec triumfoval na košickej dráhe.

KOŠICE. PREŠOV. V Prešove bolo a je mnoho vyznávačov vytrvalostného behu. Parádne si počína aj vytrvalec Jozef Cvanciger, ktorý je tiež členom prešovského MARAS teamu.

V rovnakom roku, ako dosiahol svoj rekordný čas na druhom ročníku Pražského maratónu, dosiahol aj rekordný čas v polmaratónu 1:06:13 h, kde sa vtedy usiloval vybojovať si v tejto disciplíne účasť na svetovom šampionáte. Predtým sa v atletickom klube TJ Slávia **UPJŠ** Prešov venoval behom na stredné trate.

Počas druhej júnovej nedele vytvoril na 3. kole atletickej ligy na dráhe v Košiciach v behu na 5 000 m v kategórii mužov nad 55 rokov nový slovenský rekord časom 17:45,18 min. Prekonal rekord Karola Petocza (AK Veterán Bratislava) 17:56,0 min z roku 2000.

Čo bolo rozhodujúce, že ste sa dali na vytrvalostné behy?

Mal som veľmi slušné časy na stredných tratiach, a tak som usúdil, že by sa mi mohlo dariť aj na dlhších tratiach. A to sa mi aj potvrdilo.

Dá sa povedať, že ste postupne zvyšovali tempo.

Postupne som behal viac a viac kilometrov. Dokonca som v roku 1992 nabehal až sedemtisíc kilometrov. V amatérskych podmienkach sa mi v roku 1996 podarilo zabehnúť okresné rekordy v polmaratónu a maratónu, ktoré platia dodnes.

Dosiahnuť úspechy v týchto disciplínach vyžadovalo zrejme veľa úsilia, húževnatosti, vôle, trpezlivosti. Čo pre vás beh znamenal?

Vždy som chcel dosiahnuť čím lepší výkon v tej-ktorej disciplíne a stále sa zlepšovať. Beh pre mňa znamenal vtedy všetko.

Napriek tomu ste sa neskôr v rámci bežeckých pretekov odmlčali.

V roku 1997 som sa zranil a na tri roky odišiel do USA. O mojom návrate k behu rozhodlo náhodné stretnutie s atletickým zanietencom PhDr. Jurajom Maľcovským, ktorý ma presvedčil, aby som znovu začal behať, že aj v neskoršom veku môžem so svojím talentom ešte niečo dokázať (úsmev).

Nedávno ste v behu na päťtisíc metrov vytvorili nový slovenský rekord v kategórii mužov nad päťdesiatpäť rokov.

Tento úspech je pre mňa veľkou motiváciou, lebo po roku a pol tréningu som ho nečakal.

Ako dokážete zladiť svoje pracovné, rodinné a bežecké záležitosti?

Trénujem každý deň po práci, mesačne nabehám okolo 340 kilometrov. V podstate som celý deň na nohách, ale keď je človek zdravý, všetko zvláda aj v tomto veku (úsmev).

Aké sú vaše ďalšie ciele, ktoré by ste si chceli splniť?

Ďalším mojim cieľom je prekonať slovenský veteránsky rekord v behu na 10 000 metrov – a to už v júli na pretekoch v Šumperku.

Chcem zlepšiť aj svoj výkon na päťtisícke. Pri mojom rekorde v Košiciach mi neprialo počasie – fúkal silný vietor. Zlepšiť ho plánujem na júlových majstrovstvách Slovenska veteránov v Trnave.

Keď mi bude slúžiť zdravie, mojim snom je štartovať aj na majstrovstvách Európy veteránov a získať na nich medailu.

Autor: Ján Jacoš

Viliam Nižník: Pohyb bol vždy zmyslom môjho života [✉](#)

📅 1. 7. 2021, 12:19, Zdroj: mysaris.sme.sk [✉](#), Vydavateľ: Petit Press, Autor: Ján Jacoš, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 1.4 tis. GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 127,45 Eur

V sobotu 26. júna oslávil basketbalový zanietenec osemdesiate narodeniny.

PREŠOV. V prvej československej lige odohral Prešov dve sezóny. Okrem toho sa časom venoval aj trénerskej práci a práve pod jeho vedením si mužstvo Prešova vybojovalo postup do prvej slovenskej národnej ligy.

Viliam Nižník bol aj trénerom basketbalistiek Slávie **UPJŠ** Strojstav Prešov.

Pre týždenník MY Prešovské noviny sa podelil o najzaujímavejšie okamihy zo svojej hráčskej i trénerskej kariéry.

Čo vás na basketbale najviac zaujalo?

Na gymnáziu som sa venoval všetkým športom. K basketbalu ma priviedli učitelia Burdelák a Žiga, pracovali s nami aj Majer a Medvecký. Bývali sme na Plzenskej ulici, na elektrotechnickej priemyslovke boli basketbalové koše, a tak sme basketbal často hrali. Už tam som začínal trénovať deti.

Kto mal najvýraznejší podiel na vašom basketbalovom napredovaní?

V športovaní ma podporovali rodičia. Boli sme štyria bratia a všetci sme športovali. Najstarší Jozef hral tenis, Rudo a ja basketbal, naj-mladší Pavol futbal a hokej. Bohužiaľ, z bratov som už ostal len sám.

Je pravda, že ste sa ako hráč v roku 1964 podieľali na postupe Lokomotívy Prešov do prvej československej basketbalovej ligy?

Po základnej vojenskej službe v Čechách, kde som hral basketbal, som sa vrátil do Prešova, kde sme sa stretli viacerí zaničení chlapci a vytvorili výbornú partiu. Trénoval nás Ivan Bovan. Aj mesto bolo veľmi naklonené tomuto športu. V tíme boli vtedy hráči ako Gajdar, Poliak, Lux, Murgoň, môj brat Rudo. Z Košíc prišli Kurjan a Borbic. Postup do prvej československej ligy bol veľký úspech prešovského basketbalu.

Aké to bolo hrať medzi československou elitou?

V prvej lige to boli krásne a hektické časy. Spomínam si hlavne na zápasy vo Svite a v Olomouci (úsmev).

Basketbal hral aj váš brat Rudolf. Inšpirovali ste sa navzájom?

Rudo bol ambiciózny hráč, ktorého výhodou bola rýchlosť. Ja som bol rozohrávač a mal som periférne videnie a presnú strelbu. S bratmi sme sa vzájomne doťahovali a hecovali.

Čo vás priviedlo na trénerskú dráhu?

Po vypadnutí z prvej ligy sa to začalo trieštiť a v roku 1967 som ako hráč odišiel do Spišskej Novej Vsi. Hral som vo veľmi kvalitnom mužstve pod vedením trénera Vaška. V Spišskej Novej Vsi som začal trénovať v tréningovom stredisku mládeže. Dosiahli sme vynikajúce výsledky aj na celoštátnej úrovni.

Nie je tajomstvom, že ste pri basketbale spoznali aj svoju manželku.

Áno a sme spolu už 51 rokov. V jednom zápase sa mi podarilo rozhodnúť o výsledku košom z polovice ihriska. Bola v skupine fanúšikov, s ktorou sme oslavovali víťazstvo.

K trénerstvu ste mali blízko už počas aktívnej kariéry. Na čo ste v trénerskej práci dávali dôraz?

Keďže som povoláním učiteľ, tak áno. Medzi deťmi som presadzoval záujem o hru, rozvíjanie záujmu o šport, tímové cítenie, rozvoj taktiky. V mužských tímoch bola moja trénerská práca v určitých aspektoch pokojnejšia. Na ženské tímy som však bol takisto zvyknutý, veď som otcom troch dcér. Za všetky svoje trénerské skúsenosti som vďačný.

Vaše dcéry si taktiež vyskúšali športovú dráhu.

Áno, športovali, hrali basketbal, tenis, venovali sa plávaniu. V živote sa však vybrali iným smerom a som rád, že si plnia svoje sny. Radosť mi robí i sedem vnúčat, s ktorými si ešte aj teraz rád zahrám futbal v záhrade (úsmev).

Čomu sa teraz venujete?

Teším sa z požehnaného veku a z mojej rodiny. Možno práve šport a pohyb mi darovali takú dĺžku a kvalitu života, keďže pohyb bol zmyslom môjho života. A teraz si šport rád pozriem.

Autor: Ján Jacoš

Fakulty a ústavy UPJŠ

Doplnený prehľad udalostí na piatok 2. júla [↗](#)

🗓 1. 7. 2021, 17:12, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: **Tlačová agentúra Slovenskej republiky**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **Silvia Ručinská**

Vedúci vydania:

predpoludním: I. Matejíčka

popoludní: L. Ivanková

Službukonajúci technik: 0905/505 721

E - mail: domred@tasr.sk, tel.: 59 21 04 58

dispecing@tasr.sk, tel.: 0905 282 190

Minister zahraničných vecí Ivan Korčok vystúpi na bezpečnostnej konferencii Spoločne o bezpečnosti **a** obrane

Konferenciu organizuje Slovenský inštitút **pre** bezpečnostnú politiku.

V paneli k zahraničnej politike vystúpi s ministrom aj poslanec NR SR Peter Kmec **a** prezident Centra európskych štúdií Wilfrieda Martensa Mikuláš Dzurinda.

Beladice

Sprístupnenie výstavy Poklady Židovského múzea v Prešove III

Výstava potrvá do 10. októbra. Vystavených bude viac ako tridsať vzácných exponátov, ktoré pochádzajú zo zbierky historicky prvého židovského múzea na Slovensku, ktoré vzniklo pred takmer sto rokmi.

Bratislava, synagóga, Heydukova ulica

09.00 32. schôdza Národnej rady SR

Bratislava, NR SR, rokovacia sála, Námestie **A**. Dubčeka 1

Text, Video, Zvuk, Live

09.15 Pracovná návšteva veľvyslancu Francúzska Christophea Léonziho v Košiciach

Program:

09.15 h - Stretnutie s predsedom Ústavného súdu SR Ivanom Fiačanom

- Návšteva Gymnázia M. R. Štefánika, Námestie L. Novomeského 1233

10.45 h - Návšteva Slovenskej technickej univerzity

Košice, Letná 1/9

Stretnutie s **prorektorom pre** medzinárodné vzťahy Radovanom Hudákom, Natáliou Vaškovou, koordinátorkou programu Erasmus **a** Katarínou Valentovou, odd. medzinárodných vzťahov, projekt Ulysses

12.30 h - Pracovný obed na radnici

Košice, Magistrát, Tr. SNP 48/**A**

14.15 h - Návšteva **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika**

Košice, Šrobárova 2

Stretnutie s rektorom Univerzity Pavlom Sovákom a prorektorkou pre medzinárodné vzťahy **Silviou Ručínskou**

15.30 h - Interview pre telKE

Košice, Kulturpark, Kukučínova 2

16.00 h - Slávnostné otvorenie nových priestorov Francúzskej aliancie v Košiciach a pracovné stretnutie

Košice, Kulturpark, Kukučínova 2

09.30 TK Združenia miest a obcí Slovenska

Téma: Problémy s odchytom a financovaním túlavých psov

Margecany, obecný úrad

Text

10.00 Levočská púť 2021 - slávnosť Navštívenia Preblahoslavenej Panny Márie (2. - 4. júla)

Svätú omšu celebruje emeritný biskup Mons. Andrej Imrich. Podujatie sa bude konať v obmedzenom režime.

Levoča, Bazilika, Mariánska hora

10.00 Otvorenie Kolonádového mosta po rekonštrukcii

Piešťany, pri soche barlolámača

10.00 Deň zemiakového poľa - privítanie novej úrody

Organizuje zemiakarský a zeleninársky zväz SR.

Veľký Biel, kultúrny dom, Železničná 80

10.00 Ukončenie archeologického výskumu strojovne Potterovho "ohňového stroja"

Nová Baňa, Mariánska 8, smer na Kohútovo

Text, Zvuk

10.30 Brífing Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura Košice

Téma: Očkovanie detských pacientov - spolupráca s pediatriami je dôležitá.

Spolupráca UNLP a Union ZP pokračuje v prospech pacienta.

Košice, vakcinačné centrum UNLP, Rastislavova 43

Text, Zvuk

11.00 TK Nitrianskeho samosprávneho kraja

Téma: Oficiálne vyhlásenie o certifikácii Európskej kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda na kultúrnu cestu Rady Európy

Nitra, Kňazský seminár sv. Gorazda, aula

Text

11.00 Predseda vlády SR Eduard Heger sa stretne s vedením Dolnooravskej nemocnice s poliklinikou

Stretnutie s vedením Dolnooravská nemocnica s poliklinikou a obhliadka priestorov.

Po skončení návštevy sa o 11.45 h uskutoční brífing za účasti predsedu vlády Eduarda Hegera, ministra zdravotníctva Vladimíra Lengvarského, predsedníčky Žilinského samosprávneho kraja Eriky Jurinovej a riaditeľa nemocnice.

Dolný Kubín, Dolnooravská nemocnica s poliklinikou, Nemocničná 1944, Brezovec

Text, Zvuk

11.00 Brífing strany Maďarské fórum

Téma: BBSK vidí deti maďarskej národnosti radšej na úradoch práce ako na stredných školách

Bratislava, pred Kanceláriou verejného ochrancu práv, Grösslingová 35

12.00 Posviacka cintorína z 1. svetovej vojny s Pamätníkom Delo

a slávnostné otvorenie muzeálnej expozície 1. svetovej vojny na Slovensku v rámci projektu Otvárame bránu Karpát. Kultúrne dedičstvo karpatského oblúka v novom pohľade.

12.00 h - slávnostný prelet leteckej techniky Vzdušných síl OS SR, pietny akt kladenia vencov

Medzilaborce, Cintorínska ulica 3

13.30 h - otvorenie expozície

Text, Zvuk

12.00 Brífing za účasti predsedu Košického samosprávneho kraja Rastislava Trnku

Brífing bude spojený s obhliadkou prvej modelovej farmy na Slovensku, ktorá využíva systém Agrokruh

Príbeník, Elokované pracovisko SOŠ agrotechnických **a** gastronomických služieb, Staničná 4, okres Trebišov

Text, Video, Foto

14.00 Protestné blokovanie cesty - Cesta do Svidníka nám nie je ľahostajná

Organizuje občianske združenie Lepší Prešov.

Prešov **a** viaceré miesta po trase R4

Text, Video, Foto

14.00 Slávnostné otvorenie stavby Rekonštrukcia mosta 3581-001 cez rieku Ondava za mestom Stropkov

Na podujatí sa zúčastnia predseda Prešovského samosprávneho kraja Milan Majerský **a** riaditeľ SÚC PSK Marcel Horváth.

Stropkov

Text

15.00 Predseda vlády SR Eduard Heger sa zúčastní na kontrole stavebných prác na úseku D1 Ivachnová - Hubová

Na kontrolnom dni sa zúčastní aj minister dopravy **a** výstavby SR Andrej Doležal.

Kontrola stavebných prác na úseku D1 Ivachnová - Hubová vrátane tunela Čebrať.

Na záver obhliadky bude brífing za účasti predsedu vlády **a** ministra dopravy.

diaľničný úsek D1 Ivachnová - Hubová, miesto stretnutia: Ružomberok, zriadenie staveniska, pred budovou AC Revúca, Sládkovičova 8 (GPS: 49.067522, 19.304278)

Text, Zvuk, Foto, Live

15.00 Slávnostné ukončenie prvého ročníka Letnej školy diplomacie Štefana Osuského

15.00 h - Diskusia ministra zahraničných vecí **a** európskych záležitostí Ivana Korčoka s absolventmi letnej školy diplomacie

Bratislava, MZVEZ SR, hlavná budova, kancelária ministra, Hlboká cesta 2

16.00 h - Odovzdávanie diplomov absolventom Letnej školy diplomacie

Bratislava, MZVEZ SR, Palugyayov palác

Text

16.00 Verejný protest za výstavbu severného obchvatu Zvolen R2

Zvolen, príchod **pre** chodcov, Lučenecká cesta pri ČS Shell

Lieskovec, Osloboditeľov, pri paneláku

Text, Zvuk

16.00 Multižánrový **a** multikultúrny festivalu UDVart (2. - 3. júla)

Fíľakovo, mestské vlastivedné múzeum

18.00 Otvorenie priestoru Lekáreň Salvator

Bratislava, Panská 35

Správy ekonomického charakteru vydá ekonomická redakcia TASR.

lk lt

Autor: LT

Rizikom sú nezaočkovani seniori [✉](#)

📅 2. 7. 2021, Zdroj: **Hospodárske noviny**, Strana: 7, Vydavateľ: **MAFRA Slovakia, a.s.**, Autor: **Pavel Novotný, hn**, Sentiment: **Negatívny**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **Pavol Jarčuška (univerzita pavla jozefa šafarika OR UPJŠ)**

Vytlačných: 13 477 ks GRP: 0,30 OTS: 0,00 AVE: 5301,97 Eur

Rubrika: Rozhovor týždňa

Nepriaznivý scenár hovorí o tom, že ak podiel delta variantu dosiahne 10 percent, potom sa už začne šíriť expozívnejšie, tvrdí **pre** HN prezident Slovenskej spoločnosti infektológov **Pavol Jarčuška**.

V európskych krajinách postupne silnie takzvaný delta variant koronavírusu. Môžeme sa mu ešte vyhnúť alebo by sme sa mali skôr koncentrovať na to, aby jeho dosahy boli čo najmenšie?

Určite sa mu nevyhneme. Už teraz vidíme, že tento variant koronavírusu je dominantný. Šíri sa podstatne rýchlejšie ako všetky doterajšie varianty. Je asi o 60 percent prenosnejší, za 11 dní je schopný zdvojnásobiť počet infikovaných pacientov. Musíme však urobiť všetko **pre** to, aby sa k nám dostal čo najneskôr **a** aby sa potom na území Slovenska nejakým dramatickým spôsobom nešíril.

Aké zastúpenie už má delta variant v Európe?

V rámci Európskej únie mávame pravidelné online mítingy expertov **a** čísla, ktoré som na nich počul, nie sú veľmi povzbudzujúce. Existujú rôzne modely **a** schémy. Nie v každej krajine to vychádza rovnako, ale mnohé európske štáty už majú 10 či 15 percent novodiagnostikovaných pacientov, ktorí sú infikovaní práve spomínaným delta variantom koronavírusu. Dá sa teda síce predpokladať, že jeho príchod **a** rozšírenie na Slovensku bude istú chvíľu trvať, ale časom sa takáto situácia stane realitou aj u nás.

Kedy by sa tak malo stať?

Nepriaznivý scenár hovorí o tom, že ak podiel delta variantu dosiahne 10 percent, potom sa už v podstate začne šíriť expozívnejšie. Ráta sa s tým, že o päť až šesť týždňov to môže byť až 70 percent zo všetkých prípadov nových infekcií.

Dá sa to chápať tak, že keď jeho podiel presiahne 10 percent **a** začne sa šíriť expozívne, tak už sa nevyhneme tomu, aby sa stal dominantným aj u nás?

Dominantný bude až vtedy, keď budeme mať viac ako 50 percent nových infekcií spôsobených delta variantom. V každom prípade sa dá očakávať, že ak presiahne 10 až 20 percent, tak potenciál jeho šírenia bude veľmi vysoký. Všetko potom bude naozaj spieť k tomu, že časom sa stane dominantným typom.

Čo bude kľúčovým faktorom ďalšieho vývoja?

Záleží to na dvoch veciach. V prvom rade bude dôležitá miera kontaktu ľudí – teraz sa častejšie pohybujú vonku, kde je riziko prenosu infekcie predsa len nižšie. No **a**, samozrejme, závisí to predovšetkým od miery zaočkovanosťi populácie.

Aké opatrenia by sme mali prijať, aby sme sa vyhli najnepriaznivejším scenárom?

Najefektívnejším opatrením je bez najmenších pochybností to, aby sa zaočkovala čo najväčšia časť populácie. Posledný údaj z časopisu Nature uvádza, že účinnosť ochrany pred potrebou hospitalizácie pacienta po druhej dávke vakcíny bola 94 percent. Preto dostupné vakcíny v súčasnosti predstavujú pomerne spoľahlivú ochranu pred týmto vírusom.

V každom prípade po minuloročných skúsenostiach vieme, čo očakávať...

Už teraz sme lepšie pripravení ako vlani. Máme vedomosti o mutáciách, vieme ich sekvenovať **a** ľudí izolovať. Určite však musíme posilniť epidemiologickú službu, najmä v začiatkoch infekcie. K dispozícii už máme aj takzvané monoklonálne protilátky. Ak je infekcia zachytená ešte v počiatočnom štádiu, po podaní protilátok má nezačokovaný človek o 60 až 70 percent nižšiu šancu, že skončí v nemocnici.

Odkiaľ k nám pravdepodobne príde delta variant?

Vieme, že tento variant sa k nám dostane z cudziny. Rizikové sú pritom práve krajiny s jeho vysokým podielom – Veľká Británia, Portugalsko či Rusko. V Nemecku už podiel delta variantu pri novodiagnostikovaných infekciách presiahol 50 percent. Veľmi dôležitým opatrením je rýchla identifikácia infikovaných, ich karanténizácia, ako aj vyhľadávanie **a** izolácia kontaktov. To sa však dá robiť efektívne len vtedy, ak sú počty infikovaných nízke.

Bude práve delta variant hlavným motorom očakávanej tretej vlny pandémie na jeseň?

Áno, predpokladáme, že tretia vlna pandémie bude spôsobená práve týmto variantom. Samozrejme, môže sa stať aj to, že sa vyskytne nejaký iný variant, ktorý bude dominantnejší ako delta variant, a ten odštartuje tretiu vlnu. Určite ju však nevyvolá súčasný britský variant alebo pôvodný, ktorý sa objavil na úplnom začiatku pandémie v čínskom Wu-chane.

V čom spočíva najväčšie nebezpečenstvo delta variantu, ktorý prvýkrát zaznamenali v Indii? Okrem toho, že je až o 50 percent infekčnejší než britský, môže narobiť aj viac škody na zdraví?

Čo sa týka hľadiska klinického priebehu, pôvodné údaje z Veľkej Británie aj Walesu poukazovali na vyššiu potrebu hospitalizácie ako pri britskom variante alfa. To sa však neskôr v iných častiach Veľkej Británie nepotvrdilo. Úmrtnosť je v Británii v porovnaní s alfa variantom nižšia. Významne ju však ovplyvňuje vysoká miera zaočkovanosti, najmä rizikových a starších pacientov. Častejšie sú prítomné niektoré príznaky – napríklad gangrény, invazívne bakteriálne a mykotické infekcie, viac pacientov udáva bolesti svalov a podobne. Naopak to bolo v Rusku, kde miera zaočkovanosti aspoň jednou dávkou vakcíny dosahuje iba 15 percent.

Aké sú čísla z Ruska?

Napríklad 25. júna tu bolo infikovaných viac ako 20-tisíc ľudí, pričom v ten deň viac ako 600 ľudí zomrelo. Na definitívne zhodnotenie závažnosti klinických prejavov delta variantu v porovnaní s alfa variantom si v každom prípade ešte chvíľku musíme počkať. Alfa variant sme však na druhej strane spoznali až vtedy, keď sme mali stovky alebo tisíce pacientov, ktorí už boli infikovaní. Niektoré klinické charakteristiky britského variantu boli totiž iné ako pri pôvodnom víruse typu Wu-chan.

O akých charakteristikách teraz hovoríte?

Častejšie sa objavovali napríklad trombózy, viac dochádzalo k rýchlemu vývoju dychovej tiesne pri zápale pľúc, mali sme väčšie množstvo mimoplúcnych komplikácií a podobne. Veľmi veľa pacientov malo poruchy bunkovej imunity, ktoré boli porovnateľné s rozvinutým ochorením AIDS.

Dnes môžeme cestovať aj do európskych krajín, kde je delta variant pomerne rozšírený. Môžu otvorené hranice prispieť k zvýšeniu rizika jeho zavlečenia aj k nám?

Skutočnosť, že cestovanie je v súčasnosti voľnejšie, než bolo pred niekoľkými mesiacmi, rozhodne môže prispieť k zaneseniu infekcie na územie Slovenskej republiky. Preto je primeraná ochrana hraníc veľmi dôležitá. Jednoznačne najrizikovejšie je pritom cestovať do krajín, kde je výskyt variantu naozaj vysoký.

Ktoré krajiny máte na mysli?

Či už je to napríklad Veľká Británie, prípadne Rusko, alebo trebárs aj niektoré krajiny Európskej únie ako Portugalsko. Mne dokonca minulý týždeň istý kolega hovoril o prípade, že v jednom prímorskom letovisku sa vyskytol delta variant koronavírusu. Následne celé letovisko zrušilo zájazdy ľuďom, ktorí tam mali ísť na dovolenku.

Veľké obavy najnovšie vyvoláva aj nový variant delta plus, ktorý je už v deviatich krajinách sveta. V čom je nebezpečnejší? Môže sa práve ten stať dominantný?

Prirodzene, až čas ukáže odpoveď na túto otázku. Delta plus má vyššiu afinitu k pľúcnemu tkanivu. Dnes však nevieme, či je infekcia spojená so závažnejším priebehom ochorenia alebo s rýchlejšim šírením. Teda ani nedokážeme predpovedať, akú dominanciu získa.

Čo o ňom teda vieme?

Opísaný bol len prednedávnom a dnes ho pokladáme za takzvaný variant of concern – teda variant, o ktorý je potrebné sa zvýšiť záujem a lepšie ho opísať. Má niektoré charakteristiky, ktoré nás nútia byť opatrnými. Na to, aby sme ho mohli zodpovedným spôsobom vyhodnotiť, však potrebujeme oveľa viac relevantných údajov.

Môže hroziť, že vakcíny, ktorými sa dnes očkujeme, nebudú proti novým variantom účinné a budeme sa musieť nanovo preočkovať?

Teoreticky sa nedá vylúčiť ani takýto vývoj. V danej chvíli sa však zdá, že najmä mRNA vakcíny sú skutočne účinné proti všetkým variantom, ktoré sa v súčasnosti vyskytujú vo svete. Samozrejme, vírus sa bráni. Hovorí sa tomu type replacement.

Čo to v praxi znamená?

Len čo bude väčšina ľudí chránená vakcínou, tak vírus sa bude snažiť konať takým spôsobom, aby aj on prežil. Mnohokrát je to však spojené aj s tým, že vírus síce zmutuje a dokáže sa šíriť, nemusí však vyvolávať klinicky závažné formy infekcie. V histórii sme to videli už veľakrát. Môže však nastať aj opačný scenár. Naozaj nevieme predpovedať, ktorý to napokon bude.

Je možné aj to, že vírus zmutuje do relatívne málo nebezpečného variantu, ktorý si nebude vyžadovať pravidelné preočkovanie?

Taký predpoklad skutočne existuje. Staré koronavírusy štandardne spôsobujú bežné respiračné infekcie horných dýchacích ciest. Desiať sme pri nich nemávali nejaké komplikované infekcie. Tento nový koronavírus však už trikrát zmutoval tak, že vyvolal veľmi komplikovanú závažnú infekciu. Čiže scenáre sú naozaj rôznorodé. Samozrejme, vieme ich len matematicky predpovedať **a** modelovať. Vôbec však nemusia vyjsť presne tak, ako sme ich vypočítali. Je však tiež potrebné povedať, že výrobcovia mRNA vakcín deklarovali, že v prípade vzniku takzvanej kritickej mutácie, keď by boli vakcíny menej účinné, by vedeli pomerne rýchlo pripraviť inovované účinné vakcíny.

Prednedávnom ste sa v ankete HN vyjadrili, že bude potrebné zintenzívniť vakcináciu najmä najstarších ľudí, kde ešte stále nedosahujeme potrebné hodnoty. Dnes sú už však nezaočkovaní len tí seniori, ktorí to vyslovene odmietajú. Ako by ste toto riešili – dať im to príkazom alebo ich motivovať, prípadne kombináciou oboch spôsobov?

Určite by mala byť veľmi silná motivácia, **a** to nielen vo vzťahu k samotným seniorom, ale najmä k ich rodinným príslušníkom. Predovšetkým z toho dôvodu, že nezaočkovaný senior predstavuje najzraniteľnejšie miesto **pre** zdravotný systém, keď sa nakazí infekciou.

Môžeme si v tomto smere zobrať nejaký príklad zo zahraničia?

Mnohé krajiny to riešia povedzme tak, že ak senior nie je zaočkovaný **a** zostáva izolovaný sám doma, snažia sa apelovať na jeho rodinných príslušníkov, aby ho presvedčili o potrebe vakcinácie. Predsa je veľmi obmedzený počet ľudí, ktorí so seniormi prichádzajú do kontaktu. Inou možnosťou, ktorá sa tiež využíva, je očkovanie rodinných príslušníkov, ktorí sa s nimi stretávajú. Taktiež očkovacia kampaň **pre** seniorov musí byť vedená odlišne. Napríklad v Južnej Amerike chcú na to využiť telenovely, ktoré najmä seniorky často pozerajú.

Dôležité je podľa vás aj očkovanie tínedžerov. Môžu byť práve oni hlavnými prenášačmi vírusu?

Dnes už vieme, že pri britskom variante bolo podstatne viac infikovaných detí ako pri klasickom variante typu Wu-chan. **A** takisto pri indickom delta variante sa zdá, že deti sú častejšími prenášačmi infekcie než v prípade klasických variantov koronavírusu.

Tvrdíte, že očkovanie detí môže prispieť k vytváraniu kolektívnej imunity. Kde vidíte vekovú hranicu **pre** vakcináciu?

V danej chvíli určite môžeme očkovať len deti od 12 rokov vyššie, ako to uvádzajú oficiálne odporúčenia. Nikto by si dnes netrúfol zaočkovať mladšie dieťa. Treba však takisto pripomenúť, že očkovanie detí je veľmi citlivá záležitosť. Musíme k nej pristupovať až vtedy, keď máme k dispozícii dostatok relevantných údajov. Samozrejme, prebiehajú klinické štúdie aj u mladších detí, ich výsledky však zatiaľ ešte nie sú známe.

Tretia vlna môže byť síce slabá, dá sa však čakať, že bude trvať znovu až do jari? Alebo ju môžeme poraziť v priebehu dvoch či troch mesiacov **a** Vianoce už prežijeme relatívne v normálnom režime?

Vo väčšine epidémií je tretia vlna miernejšia ako druhá. V prípade chrípkovej pandémie v minulom storočí existovali regióny, kde to bolo naopak. Sám ste však mali možnosť vidieť, ako vyzerala na Slovensku druhá vlna pandémie. Keď si to tak zoberieme, naplno síce prepukla až na jeseň minulého roka, ale odštartovala možno už začiatkom júla **a** trvala naozaj veľmi dlho. Mala pritom niekoľko svojich vrcholov. Uvidíme teda, ako to bude vyzeráť tentoraz.

V každom prípade by taká silná ako túto jar zrejme nemala byť...

Teoreticky môžeme očakávať aj tlejúcu dlhotrvajúcu vlnu, kde bude nižší počet infekcií. **A** to najmä vzhľadom na to, že predsa len je už veľká časť populácie zaočkovaná. Prirodzene, aj tí, čo už prekonali infekciu COVID-19, sú chránení, lebo majú dostatočnú tvorbu protilátok. My sme v Košiciach robili štúdiu tvorby protilátok neočkovanej populácie **a** protilátky mala štvrtina z 10-tisíc testovaných ľudí.

Zrejme to bude do veľkej miery závisieť aj od toho, ako sa budeme cez prázdniny správať, keďže minulé leto sme koronavírus očividne podcenili. Budeme budúcu jar fungovať slobodnejšie než tento rok, napríklad s otvorenými reštauráciami či barmi?

Ako som už naznačil, záležať to bude na viacerých faktoroch, najmä na úrovni preočkovania **a** miere dodržiavania jednotlivých odporúčaní. Alebo ako tomu hovoríme krajším názvom – na nefarmakologických intervenciách, ktoré zabraňujú šíreniu infekcie. **A** takýchto faktorov je viacero.

Nepochybne však nebudeme môcť poľaviť v obozretnosti...

Naozaj si myslím, že istá zodpovednosť je ešte stále na mieste. Určite ešte nie sme tam, ako sme boli v období pred príchodom koronavírusovej infekcie na jar minulého roka.

Podľa Pavla Jarčušku sa už tretej vlne pandémie nevyhneme, vyvolá ju zrejme delta variant koronavírusu. SNÍMKA: HN/Pavol Funtál

Očkovacia kampaň **pre** seniorov musí byť vedená odlišne. V Južnej Amerike chcú to využiť telenovely, ktoré najmä seniorky často pozerajú.

Kto je **Pavol Jarčuška**

Je uznávaným infektológom, **prorektorom** košickej **UPJŠ a** prezidentom Slovenskej spoločnosti infektológov. Je členom konzília odborníkov vytvoreného na boj proti pandémie koronavírusu aj Vedeckej platformy EÚ **pre** COVID-19. Pôsobí ako prednosta na Klinike infektológie **a** cestovnej medicíny Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura v Košiciach.

Autor: Pavel Novotný ©hn pavel.novotny@mafraslovakia.sk

Sudkyňa Farkašová: Rodičia rozhodujú pri deťoch o každom detaile. Ale kde, ako a s kým budú žiť, nechajú na sudcu

1. 7. 2021, 9:48, Zdroj: dennikn.sk, Vydavateľ: N Press, Autor: Veronika Prušová, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: Právnická fakulta UPJŠ

Užívateľov za deň: 254.7 tis. GRP: 5,66 OTS: 0,06 AVE: 1426,80 Eur

Sudkyňa Farkašová: Rodičia rozhodujú pri deťoch o každom detaile. Ale kde, ako a s kým budú žiť, nechajú na sudcu

Dvadsať rokov je sudkyňou a rodinnoprávna agenda, ktorú mnohí zatracujú, je naopak jej „srdcovkou“. Sudkyňa prešovského súdu Eva Farkašová je jedna z tých, ktorá u nás zavádza takzvaný Cochemský model rozhodovania. Rozchádzajúcim partnerom má pomôcť čo najskôr prekonať vzájomný konflikt a dohodnúť sa na starostlivosti o deti. V rozhovore sa dozviete aj:

prečo je dnes rozhodovanie o rozvodoch náročnejšie ako pred dvadsiatimi rokmi;

čo si myslí o striedavej starostlivosti;

či rodičia manipulujú s deťmi a ako to sudca vie odhaliť;

čo urobiť, keď sa partneri nedokážu dohodnúť a konfliktom strácajú dlhý čas.

Mnohí právnici, vrátane sudcov, rodinným právom buď pohrdajú alebo ho naopak považujú za príliš náročnú agendu. Ako ho vnímate vy?

Je to moja srdcovka. Dlho som robila civilné právo. Sudkyňou som dvadsať rokov a väčšiu polovicu svojej súdnej praxe som civilistka. V agende rodinného práva mám však pocit, že sa vďaka nemu dajú posúvať životy ľudí k lepšiemu.

Teraz by s vami zrejme viacerí nesúhlasili, pretože ak sa niečo spomína s rodinnou agendou, sú to partneri, ktorí sa nevedia dohodnúť a rozchádzajú sa. V čom teda tie životy posúvate k lepšiemu?

Napríklad tým, že im pomôžete eliminovať partnerský konflikt na začiatku. Alebo dokážeme rodiča upriamiť na dieťa a zlepšenie jeho vzťahu s ním. To sú skutočne dôležité veci pre život.

Viete odhadnúť, koľko párov je neriešiteľných? Jednoducho, že dohoda u nich nie je možná?

Percentuálne to neviem odhadnúť. Ale ak si to premením na náš súd v Prešove či žilinský súd, čo sú dva najzaťaženejšie sudy, tak každá sudkyňa, a to sme u nás štyri, máme asi dva až tri naozaj nezmieriteľné prípady ročne. Ide o páry, ktoré sú naozaj v hlbokom konflikte, kde sa zmier nedá už dosiahnuť.

Prečo práve Žilina a Prešov sú v tejto agende najvyťaženejšími súdmi?

Súvisí to s veľkosťou okresov a veľkosťou miest, kde je rodičovský konflikt častejší ako v menších mestách.

Menia sa dôvody, pre ktoré sa páry rozchádzajú?

Menia, hoci štatisticky sa vypĺňajú stále tie isté, a to nezlučiteľnosť pováh. Myslím si, že dnes chcú ľudia viac žiť svoj vlastný príbeh a menej pracovať na vzťahu. I keď uznávam, že je to príliš zovšeobecňujúce. Ako keby sa dnes rýchlejšie vzdávali ako generácia dozadu.

Vyhrocujú sa partnerské konflikty viac ako kedysi?

Určite. Súvisí to s mnohými vecami, ale aj pozitívnymi. Ak by sme sa na rozvody pozreli dvadsať rokov dozadu, tak otcov, ktorí by sa chceli podieľať na výchove detí, bolo určite menej ako teraz. Dnes ich je viac, čo je skvelé, no zároveň to prináša aj viac napätia.

Čiže rozhodovať pred dvadsiatimi rokmi bolo pre sudcu jednoduchšie, pretože deti zveril matke, otcovi určil výživné a bolo rozhodnuté?

Dnes je to komplikovanejšie, ale chcem zdôrazniť, že je to dobre. Uchopenie otcov svojho rodičovstva vnímam pozitívne.

Máte pocit, že práve rodinnoprávnu agendu vníma verejnosť najcitlivejšie?

Je to veľmi citlivá téma.

Ako sa tá citlivosť prejavuje? Prichádza na vás sudcov viac podnetov, sťažností?

To by som ani nepovedala, ale ak už sťažnosť príde, tak je veľmi emotívna. Vzťahy sú naše emócie, a tak sa to prejaví aj vo vzťahu k súdu či kolíznemu opatrovníkovi.

Osobne sa nestretávate s tým, že práve na sudcov, ktorí riešia rodinnoprávnu agendu prichádza viac sťažností na pomalé rozhodovanie? Predsa len, ak sa už niekto rozhodne rozvieť, tak by to chcel mať čo najskôr z krku **a** čakať niekoľko mesiacov sa mu zdá priveľa.

U nás už tri roky nie. Pretože sme pilotným súdom, kde sa zaviedol Cochemský model. U nás nemajú partneri pocit, že sa nič nedeje, hoci niekedy to trvá aj dlhšie. Ale v pozadí sa deje stále niečo.

Prečítajte si

Sudkyňa Farkašová: Horory na rodinných súdoch? Dá sa to aj inak

V čom je to teda iné?

Na bežnom súde podáte návrh na rozvod **a** čakáte niekoľko mesiacov na nariadenie pojednávania. Po celý čas čakania sa vám nik nevenuje. U nás je to iné najmä v tom, že ak dáte na súd návrh na rozvod alebo návrh na úpravu styku s dieťaťom, tak do dvoch týždňov alebo do mesiaca dostanete termín na neformálne stretnutie s vyšším súdnym úradníkom **a** psychológom, kde vám vysvetlia, čo bude obsahom konania **a** aké budete mať možnosti.

Najlepšia možnosť **pre** vaše dieťa je dohodnúť sa. **A** to rodičom vysvetľujeme. Aký benefit budú mať, ak sa dohodnú. Ak sa podarí hneď na prvom stretnutí spísať dohodu, čo sa vo väčšine prípadov podarí, tak hneď dostanete ďalší termín na schválenie rodičovskej dohody u sudcu. Znamená to, že pri odchode zo súdu viete, že o dva až tri týždne je termín schválenia rodičovskej dohody aj vrátane rozvodu.

Ako to potom prebieha na súdnom pojednávaní?

Na ňom sa už len riešia dôvody rozvodu, ale pokiaľ ide o rodičovskú dohodu, tak sa žiadne ďalšie dôkazy nevykonávajú. Znamená to, že pojednávanie je omnoho kratšie.

Ak rodičia nepristúpia na dohodu, tak čo potom?

Musíme s nimi pracovať. Záleží na tom, v čom je problém. Ak príde napríklad návrh na striedavú starostlivosť len od jedného rodiča, tak sa snažíme presvedčiť toho druhého, aby ju vyskúšal. Hovoríme im, že to, či je striedavka **pre** vaše dieťa, viete najlepšie vy **a** nie súd. Nech si ju aj dieťa vyskúša, pretože vôbec nevie, do čoho ide.

Nie je to hazard s dieťaťom?

Určite menší ako rozhodnúť o striedavej starostlivosti bez neho. Necháme si ho to vyskúšať **a** potom ho niekedy ešte aj vypočujeme, keď tam stále nie je priestor na dohodu. Často sa však stáva, že aj po tej skúške rodičia pochopia, či to naozaj chcú **a** či to chce aj to dieťa.

S čím sa najčastejšie stretávate? Presvedčí ich táto skúsenosť na striedavú starostlivosť?

Je to rôzne. Mamy zvyknú byť úzkostnejšie **a** mávajú väčšie obavy, že to dieťa nezvládne. Otcovia naopak. Ale môžu nastať situácie, že aj otec uvidí, že to nevyhovuje jeho životnému štýlu **a** radšej bude víkendovým rodičom. Naopak, môže to aj mame priniesť pocit, že to zvládla **a** aj, že dieťa je v pohode.

Čiže mama pochopí, že sa nemusí báť, ak dieťa bude s otcom.

Presne tak. Benefity to môže priniesť na obe strany, ale my to vopred nevieme.

Názory na striedavú starostlivosť sa aj tak stále rôznia. Nie všetci sú presvedčení o jej výhodách. Vy si čo myslíte?

Je to dobré riešenie **pre** určitý typ detí **a** určitý typ rodičov. Ak má človek viac detí, tak to pozná, väčšina nemusí mať problém prespať u babky či u kamarátov. Jedno však nemusí chcieť. Ako sudca to neviem. Preto sa snažíme vysvetliť rodičom, že sú to oni, kto vie, či ich dieťa je úzkostnejšie, alebo rado mení prostredie, je extrovertnejšie.

Hovoríme rodičom, že pokiaľ ide o ich deti, tak rozhodujú o nich o všetkom. Čo budú jesť, čo im oblečú, kam pôjdu na dovolenku. Ale v tak vážnej veci, kde **a** ako budú, rozhodnú bez nich? Bez toho, aby ste sa zamysleli, čo bude **pre** nich najlepšie? Alebo chcú, aby o tom rozhodol niekto, kto ich deti nikdy nevidel?

V akom veku si deti dokážete už vypočuť?

V zákone neexistuje žiaden limit. Deti v predškolskom veku vypočúvame len veľmi málo. Ani to nemá taký efekt. Niekedy je to však potrebné. Pri starších je to už častejšie. Dôležité je, aby sudca vedel, že dieťa na prvom stupni ZŠ neobjektívizuje tak pravdu. To však súvisí s psychologickými výcvikmi, ktorými by sudcovia poručenskej agendy mali prechádzať. Výpovedná hodnota prváka či druháka nie je rovnaká ako piataka. **A** výpovedná hodnota stredoškolačka môže byť tiež ovplyvnená inými faktormi.

Takže aj vy ste prešli školením, aby ste vedeli odhadnúť mieru úprimnosti toho, čo vám dieťa vypovie?

Áno. Školenia robí Justičná akadémia, ale treba vyhľadávať aj rôzne iné možnosti výcviku. My v Prešove sme boli aj na ozajstnom výcviku, ktorý sme si zaplatili, aby sme si prehĺbili svoje zručnosti. Len so zákonom o rodine si nevystačíte.

Zvyknú rodičia manipulovať s deťmi?

Isteže **a** určite je to podvedomé. Pri výchove to robíme všetci. Podsúvame deťom svoje názory **a** viem, že do istej miery je to aj pri mnohých rozchádzajúcich sa pároch. Akokoľvek je rodič zdatný aj osobnostne zrelý, podprahovo na toho druhého rodiča niečo utrúsi. Je to tak **a** je dobré to vedieť. **A** je dobré, aby aj rodičia o tom vedeli.

Ako viete odhaliť pri výsluchu, že dieťa bolo zmanipulované?

Už je to skúsenosťou. Počujete vety, ktoré by dieťa v tom veku nikdy neposkladalo. Prešli sme tiež výcvikmi **a** tak im po asi desiatich, pätnástich minútach vieme položiť „čarovné“ otázky, ktoré to odhalia.

Čo potom poviete tomu rodičovi?

Pri výsluchu detí máme zásadu, že z toho nesprístupňujeme nahrávku. **A** nie je to len u nás, ale na väčšine súdov. Je to práve preto, aby sa dieťa nedostalo do konfliktu lojality **a** malo pocit bezpečia, že môže skutočne vypovedať, čo chce. Nahrávka na súde je prístupná **pre** súd vyššieho stupňa, ale rodičom ju sprístupňujeme len po dohode s dieťaťom.

Myslíme si, že je férové sa s ním dohodnúť, či to chce alebo nie. Zároveň sa dohodneme aj na tom, čo sa z toho výsluchu povie, lebo niečo by sa povedať malo. Väčšinou je to tak, že rodič **A** hovorí jedno, rodič B druhé. Dieťa povie rodičovi **A a** aj rodičovi B to, čo chce každý z nich počuť. Má totiž rado oboch rodičov.

Foto N – Tomáš Benedikovič

S tými, ktorí sa nechcú dohodnúť, musíte pracovať. Aká je pritom úloha sudcu?

Úlohou sudcu či koordinátora je ponúknuť im iné možnosti. Konflikt je dôležité eliminovať **a** v tomto nastavení pracujeme. Ponúkame im referát poradenských-psychologických služieb, mediátora alebo akreditovaný subjekt. Záleží od hĺbky konfliktu. Od toho, čo chceme riešiť.

Aký je rozdiel, či niekoho pošlete na referát poradensko-psychologických služieb **a** niekoho na akreditovaný subjekt?

Referát poradensko-psychologických služieb rieši konflikty **a** nastavenia rodičov, kedy problém nie je ešte hlboký **a** na riešenie je potrebný kratší čas. Ak je problém naozaj vážny **a** je potrebná dlhšia práca s rodinou **a** nielen s jedným psychológom, ale napríklad aj sociálnym terapeutom **a** podobne, zapojíme akreditovaný subjekt.

V čom býva najväčší problém? Prečo sa rodičia ani v záujme dieťaťa nie sú ochotní dohodnúť sa ?

Vzájomné zranenie. Rozvádzate sa, pred dvomi týždňami ste len podali návrh, je to veľmi čerstvé. Pochopiteľne teda žijete svoj zraňujúci príbeh. O tom, že vás partner zranil kvôli niečomu. Nie ste vôbec schopný to prestrihnúť **a** pozrieť sa na dieťa. **A** zrazu prídete na multidisciplinárne stretnutie **a** zistíte, že toto je jedna vec **a** že aj dieťa je v nejakom konflikte. Pozrime sa na neho **a** skúsme trošku vystúpiť z tej našej pozície, hoci to možno vyžaduje väčšie úsilie. Niekedy stačia len dve, tri vety. Možno len to, že rozvod dieťa zvládne, ak ho zvládnete aj vy **a** tým sa to celé posunie dopredu.

Ste sudkyňou, ale stále len človek. Nehnevá vás, ak pred vami stoja rodičia, ktorí sú takí rozhádaní, že sa nevedia ani za nič dohodnúť?

Mne veľmi pomohlo, keď som chodila na psychologické školenia, čo odporúčam mnohým sudcom. Pred mnohými rokmi som tam počula vetu, aby som sa skúsila nepozerať na tých ľudí ako na zlých či psychopatov, čo sudcovia často robia. Psychopatov je malé percento populácie **a** je teda malá pravdepodobnosť, že ich akurát vy stále máte v pojednávacej miestnosti.

Skúste sa na nich pozerať ako na zranených ľudí. Táto optika mi veľmi pomáha. Aj keď vidím, že je niekto agresívny k sudcovi, či sociálnemu pracovníkovi, tak sa na neho skúsím pozrieť ako na zraneného človeka. Pred dvomi rokmi by predsa takto nereagoval, ak by nebol v takom konflikte. Ani o dva roky taký nebude.

Často sa pri rozhodovaní hovorí, že sudca musí brať ohľad na najlepší záujem dieťaťa. Čo to teda je?

Na čo prihliadať, keď hľadáme záujem dieťaťa, nám hovorí článok 5 Zákona o rodine. Ale je tam aj to slovíčko „najmä“ – teda vždy je povinnosťou sudcu pristupovať ku každému prípadu vysoko individuálne. Chcem pri tejto otázke opäť zvýrazniť, že to, čo je záujem dieťaťa, by mali hľadať prioritne obaja rodičia.

Ich rodičovská kompetencia sa prejaví práve pri tomto, či sa dokážu pozeráť na dieťa, alebo projektujú jeho záujem cez ten svoj. Ak už rodičia „dovolia“, aby záujem dieťaťa hľadal štát – teda súd alebo sociálny pracovník, väčšinou to signalizuje menšie, alebo aj väčšie zlyhanie ich kompetencií.

Ako môže sudca, teda niekto cudzí, vedieť, čo je **pre** dieťa najlepšie?

Veď to je práve to. Prečo rodičia prenášajú túto kompetenciu na sudcu? V tomto ma práve presvedčil model multidisciplinárnej praxe, teda takzvaný Cochenský model. Rodičia, my vieme, že svoje dieťa poznáte najlepšie, vy viete najlepšie, čo je jeho záujem. Tak ak ste náhodou v konflikte **a** neviete sa dohodnúť – skúsime vám v tom pomôcť. Pomôcť, aby ste spoločne dokázali nájsť najlepší záujem svojho dieťaťa.

Čo sa za dvadsať rokov v rodinnoprávnej agende urobilo?

Veľmi veľa, aj keď verejnosť to možno tak nevníma. Dôležité rozhodnutie bolo, že deti do šiestich rokov už nie sú v detských domovoch, ale v profesionálnych rodinách. Je to nesmierny benefit, obrovský krok dopredu. Ale aj v rodičovských právach, máme striedavú starostlivosť, zvykli sme si na ňu, hoci pôvodne, keď bola schválená poslancami, sme všetci robili povyk.

Zmenila sa, hoci to bude znieť trochu naivne, vážnosť tejto agendy. Aj mnohí sudcovia už vnímajú, že ide o vážnu agendu. Možno ani nie tak po právnej stránke, ale po tej ľudskej **a** psychologickej. S tým súvisí aj dôraz na špecializáciu, ktorú presadzuje aj súčasné vedenie ministerstva spravodlivosti, je nutnosťou **a** je všade vo svete. Chce sa mi veriť aj to, že sudcovia, ktorí túto agendu robia, sa už vzdelávajú aj v iných veciach, nielen v právnych normách.

Je to tak?

Určité percento áno. Stretávame sa na konferenciách **a** podujatiach.

Nestretávate sa stále tí istí?

Zhruba tretina poručenských sudcov je naozaj veľmi aktívna **a** rozumie, že sa musí vzdelávať. Je to cesta aj do budúcnosti pri špecializácii. Iná cesta nie je.

Koľko dnes trvá, kým súdy rozhodnú o rozvode?

Je to rôzne. Pohybuje sa to priemerne od troch do 12 mesiacov.

A ako vyzerajú štatistiky na vašom súde?

Za rok 2019, keď sme ešte nemali pandémiu, sme mali 568 stretnutí podľa multidisciplinárnej praxe, čo je zhruba polovica z celkového počtu návrhov, pričom na 320 bola hneď spísaná dohoda. V 79 prípadoch došlo k späťvzatiu návrhu **a** v 43 sme ich poslali na referát poradensko-psychologických služieb, troch na akreditovaný subjekt. 84 bolo pozvaných na ďalšie konanie, teda sa s nimi pracovalo. Časovo sú tieto prípady priemerne do troch mesiacov ukončené.

Z toho, čo hovoríte, sa zdá, že nastal posun vpred. Ale čoraz viac počujeme rodičov, ktorí o dieťa prišli. Napríklad iniciatívu Vymazanie rodičia. Je to reálne veľký problém, alebo len majú lepší prístup k médiám?

Reálny problém to je, ale nie je ich veľa v kontexte počtu, ktoré súdy riešia. Možno je potrebné sa pozrieť na každý prípad osobitne. Na našom súde máme skúsenosť otca, ktorý sa sťažuje, že sa nemôže dostať k dieťaťu, čo tak celkom nie je. Pretože on si dieťa prevezme, matka mu ho odovzdá, ale ono mu po dvoch hodinách povie, že s ním nechce ísť do Bratislavy, lebo sa mu nechce.

Vráti ho teda späť matke s tým, že ho nepripravila na stretnutie **a** obviňuje z toho matku, súdy aj sociálneho pracovníka. Nedávno som sa mu snažila vysvetliť vo svojom rozhodnutí, že výkon rozhodnutia je odňať **a** odovzdať dieťa **a** nie zmeniť srdce dieťaťa. Je už jeho kompetenciou, ako sa s ním rozpráva **a** motivuje ho, aby s ním išlo.

Tento konkrétny prípad nepoznám. Ale nie je to práve dôsledok toho, že dieťa dlhšie nebolo s jedným z rodičov **a** ten druhý ho zmanipuloval? **A** to už je potom veľmi ťažké zvrátiť, aby po niekoľkých mesiacoch odlúčenia **a** manipulácie neodmietalo kontakt.

V tomto je to iné, pretože to dieťa sa nehádzje pri odchode od matky o zem. Je riadne zbalené **a** ide s otcom, ktorý však nevyužije čas, ktorý má. Radi by sme pomohli takým rodičom, ale namiesto toho, aby išiel na výchovné opatrenie, tak dal trestné oznámenie na akreditovaný subjekt. Mnoho novinárov si zoberie len jednu stranu **a** nie aj tú druhú. Preto som rada, že sudcovia sa už môžu vyjadrovať **a** ozrejmiť aj neukončené konania **a** verím, že to aj využijú.

Práve v takýchto prípadoch sa stretávame s podozrením, že sudcovia rozhodujú korupčne. Ako to vnímate?

Rozumiem tomu, že ak proces trvá dlho, tak rodičia majú pocit, že sa za tým deje niečo nekalé. Atmosféra spoločnosti, ak vidíme v putách mnohých sudcov, je potom zovšeobecňujúca. Oveľa ťažšie je hľadať odpoveď v tom, či som ja ako rodič urobila **pre** riešenie konfliktu všetko. Osobne som sa nestretla s tým, že by sa ma snažil niekto skorumpovať. Každý sudca máme nejaké meno, ale nevylučujem, že niekde sa niečo také môže stať. V týchto veciach však podľa mňa nie je cesta ani korupčná, ale skôr v tom, že si k vám nájdú inú cestu.

Akú?

Napríklad, že vás zastaví spolužiačka **a** prihovoriť sa: „Však ty rozhoduješ rozvod mojej sesternice. Vieš čo, ona je taká perfektná **a** on je taký hajzel.“

A to sa vám stáva?

Občas áno. Ale je to práve o tom, že sudca musí byť natoľko skúsený, že takáto informácia vás len tak obtečie. Vôbec sa vás nedotkne.

Čo tej spolužiačke poviete?

Väčšinou hovorím, že vždy je to o dvoch stranách. Vypočujem si ju, ale naozaj ja som typ, ktorý takéto informácie veľmi nezasahujú. Ľudia na Slovensku však majú práve v tých rodinných veciach voči sudcom takéto podprahové správanie sa.

Spomenuli ste prípad, keď mal otec šancu byť s dieťaťom **a** podľa vás to nedokázal využiť. Sú však situácie, keď je jeden z rodičov naozaj odstrihnutý, **a** to aj napriek rozhodnutiu súdu. Kde teda ten systém zlyháva?

V takýchto prípadoch systém zlyhal už na začiatku konania. Vtedy, keď ten konflikt začal rásť. Po siedmich rokoch konfliktu, keď v ňom stále žijete, tak je to veľmi ťažké rozseknúť. Čas je v neprospech rodičov, ktorí nemajú prístup k dieťaťu. Ono starne **a** potom sa už s tým rodičom jednoducho nestretne.

Pred siedmimi rokmi sme nezavádzali ešte na žiadnom súde na Slovensku Cochemský model. Kto teda vtedy zlyhal? Rodičia alebo sudca?

Všetci. I keď v prvom rade rodičia, pretože predovšetkým na nich je rodičovská zodpovednosť. Mal by štát zasahovať do rodičovských práv? Asi minimálne. Takže rodičia sú prví, kto môže ten konflikt eliminovať. Ak však vznikne, tak zlyháva štát, že nedokáže pomôcť od začiatku. Naša skúsenosť je naozaj taká, že väčšina rodičov sa v hlbokkej podstate chce dohodnúť **a** je schopná **a** prístupná na dohodu. Je to kvantum tých drobných konfliktov, ktoré sa rozstrihnu hneď na začiatku. Situácia sa uvoľní **a** rodičia sú potom schopní spolupracovať.

Čas je základ. Ale ak sú prípady, ktoré sa naťahujú donekonečna, nedajú sa nejako urýchliť?

Závisí na tom, prečo sa naťahujú. Ak už súd musí ustanoviť znalca, je to zlé. Pretože vťahujeme ďalšieho človeka do príbehu, ktorý mal byť len váš, vašej rodiny **a** vášho dieťaťa **a** nie štátu.

Ako sa mení dieťa, ak už dôjde k takejto situácii? Že je svedkom toho, ako sa konflikt o neho naťahuje **a** to až do takej miery, že sa musí stretnúť so znalcom?

Deti sú pod hrozným tlakom. Čím je dieťa staršie, tým je ten tlak väčší. Nedávno som musela vypočúvať dieťa, ktoré bolo v pohode. Bolo to po veľmi dlhom čase, že som mala takýto prípad. Pri výsluchu sa deti po istom čase opýtam zázračnú otázku, **a** to, že ak by malo zlatú rybku, ktoré tri želania by si si prialo? Je to otázka, ktorá zaberá aj pri tínedžeroch. **A** v tomto nedávnom prípade som konečne mala naozaj krásnu odpoveď.

Čo vám odpovedalo?

Priala by som si dobré známky. Chcela by som ísť tam **a** tam na dovolenku **a** nový mobil. **A** to je presne to, ako by malo dieťa odpovedať. Dieťa v konflikte vám napríklad ako prvé povie, že chce, aby jeho rodičia boli konečne spokojní. Pätnásťročné dieťa má riešiť spokojnosť svojich rodičov? To sú aj **pre** mňa neveriteľné veci **a** na základe toho vidíte, že to dieťa je v mega konflikte.

Nemáte potom chuť si zavolať tých rodičov **a** povedať im, čo to robia?

Ja si ich zavolám. Vždy sa ich opýtam, čo riešili, keď mali pätnásť. Povedia, že frajerku, kam pôjdu večer alebo niečo podobné. **A** viete čo rieši vaša dcéra? Váš.

Ako na to reagujú?

Obarí ich to.

Koľko percent z nich potom pristúpi na dohodu?

Je to presne o tom, že ak je niekto zranený **a** potom mu povieť niečo takéto, tak si to rýchlo poskladá v hlave **a** precitne. Ak je konflikt príliš silný, tak ani toto nezaberie. Ak je však na začiatku, práve takouto skúsenosťou viete „otočiť“ ich myslenie, aby sa začali sústrediť na vlastné dieťa. Uvedomia si, že veď áno, je tu **a** my ho vlastne krivíme na celý život.

Ak máte prípad, kedy sa jeden z rodičov nevie dostať k dieťaťu, pozeráte sa na neho očami matky, že čo by ste vy robili v takej situácii **a** aké to musí byť hrozné?

Neviem si vôbec predstaviť, ako bolestné to musí byť.

Sudkyňa Eva Farkašová (uprostred) pri predstavení výhod Cochemského modelu na ministerstve spravodlivosti. Foto N – Tomáš Benedikovič

Na vašom súde funguje pilotný projekt zavádzania Cochemského modelu už tri roky. Od budúceho roka by mal byť na všetkých súdoch. Je to reálne?

Chcela by som, aby poručenský sudcovia prijali túto metodiku dobrovoľne. Nemyslím si, že veci dané zhora, ako napríklad ako majú sudcovia rozhodovať, budú úplne fungovať. Chcela by som, aby boli sudcovia o tomto „inom“ prístupe presvedčení **a** urobím všetko preto aj v spolupráci s ministerstvom spravodlivosti, aby sme im vysvetlili benefity tohto modelu.

Pre rodičov je benefit v tom, že získa skôr rozhodnutie. **A** v čom **pre** sudcu?

Napríklad v tom, že ak nevenuje toľký čas v pojednávacej miestnosti rodičovskému konfliktu, môže sa dôslednejšie **a** rýchlejšie zamerať na iné témy v našich konaniach. Napríklad vynímanie detí v súvislosti s ústavnou starostlivosťou, alebo tak vážnej téme ako je obmedzovanie spôsobilosti na právne úkony.

Myslíte si, že ak by sa to naozaj podarilo **a** stretne sa o dva či tri roky, tak už vymazaných rodičov na Slovensku nebudeme mať?

Budeme, lebo určité malé percento naozaj konfliktných ľudí tu stále bude. Verím, že konfliktných konaní bude omnoho menej. **A** funguje to tak aj vo svete, aj v Nemecku, kde zaviedli Cochemský model už pred 25 rokmi. S malým percentom nepohneme, ale dôležité je, aby sme pomohli tým menej konfliktným. Tým, ktorí teraz musia absolvovať dve či tri pojednávania, je u nich prizvaný znalec.

Tých je koľko?

Presné štatistiky neexistujú, takže ide čisto o môj odhad. Môže ich byť zhruba štvrtina.

Do akej miery majú zodpovednosť na konflikte medzi partnermi aj kolízni opatrovníci či sociálne pracovníčky? Aj tie boli totiž v minulosti kritizované. Zlepšilo sa to?

Myslím si, že áno. Ale vychádzam len z prešovskej skúsenosti. Nepoviem, že by sme nemali problém ani s jednou úradníčkou. Celkovo nastavenie úradov práce sa posunulo. Aj ich výcviky **a** nastavenie spôsobili posun vpred. Ten, kto vedie konanie, je súd, **a** to aj v tom multidisciplinárnom. **A** hoci sme si všetci rovní, tak sudca je pánom sporu. On určuje priebeh **a** tempo konania, **a** to aj vo vzťahu k úradu práce. **A** ten to akceptuje. Čiže veľa je v rukách sudcu, ako si tú spoluprácu nastaví. Ak je férová, otvorená **a** dodržiavajú sa pravidlá, tak to funguje.

V minulosti sme boli svedkami, kedy títo úradníci nadržali len jednej strane, jednému rodičovi. To už sa teda nestáva?

Práve v tomto nastal veľký posun, pretože aj kolízni opatrovníci prešli psychologickými školeniami **a** výcvikmi.

Prečo to zlepšil až psychologický tréning? Vedia vďaka tomu lepšie počúvať aj tú druhú stranu?

Každý premietame v práci naše názory, vrátane pohľadu na rodinu, na to, ako by mala fungovať. Čím máme menej zručností, ktoré by sme mohli nadobudnúť psychologickými či sociálnymi výcvikmi, tak tým viac premietame do rozhodovania svoje názory. **A** to sa deje u sudcov aj sociálnych pracovníkov. Preto je dôležité vedieť sa odosobniť.

Koľko vám to trvalo, kým sa vám podarilo odosobniť sa?

Úplne sa mi to nepodarilo ešte stále. Ešte stále sú prípady, ktoré ma pohltia **a** beriem ich veľmi ťažko.

Aké napríklad?

Keď vidím dieťa, ktoré je veľmi zranené. Deje sa mu veľká škoda **a** nedokážem mu pomôcť.

Prečo sa to môže stať, hoci, ako tvrdíte, máte dobre nastavený fungujúci systém rozhodovania?

Pretože máte príbeh, v ktorom vypočúvate dieťa **a** vy vidíte, že matka ho manipuluje **a** ten otec to napokon vzdá. Dlho bojuje **a** nakoniec povie, že už nevláda. **A** dieťa ostáva v područí matky.

Kto zlyhal?

V prvom rade oni.

Chápem, že štát nedokáže sanovať všetko. Nemal by práve v takýchto vypuklých konfliktoch pomôcť?

Otec už nechce dieťa. Stará sa o neho matka. Čo s tým štát môže viac urobiť?

Nie je chyba, že nedokázal zabrániť tomu, aby otec dospel do štádia, že nechce vlastné dieťa?

Je.

Nepomohlo by riešenie, ktoré funguje v Českej republike, kedy je možné vyňať dieťa rodičom? Dať ho na polroka úplne mimo ich starostlivosti?

Myslím si, že áno, i keď navonok to znie hrozne.

A bolo by to možné urobiť aj u nás?

Právne je to možné urobiť, ale žiaden sudca si na to ešte netrúfol. Je jasné, že by sa dostal sudca pod obrovský mediálny tlak, čo sa stalo aj v Čechách. **A** názory sudcov na to sa rôznia. Moja kolegyňa napríklad hovorí, že tým trestáme dieťa miesto rodičov.

Je to tak?

Ja si myslím, že v konečnom dôsledku mu pomôžeme, pretože ho vyjmem z toho manipulatívneho prostredia.

Ako často sa deje, že kým súdy rozhodnú, tak rodič s dieťaťom zmizne?

V minulosti bol veľký boom týchto medzinárodných únosov, ale už sa nedejú v takej veľkej miere. Dnes už aj advokáti vedia, že takéto riešenie nemajú poradiť klientom, pretože je v konečnom dôsledku kontraproduktívne.

Hoci s rozvodmi to veľmi nesúvisí, ale opýtam sa na zbavovanie svojprávnosti. Verejnosť dnes sleduje príbeh Britney Spears, ktorá roky bojuje o to, aby jej práva vrátili. Spomeniete si na podobný prípad aj u nás?

Sú také. V minulosti sa totiž ľudia pozbavovali spôsobilosti na právne úkony veľmi jednoducho.

Predstavujem si, že svojprávnosti boli pozbavovaní len starí ľudia.

Nie je to tak. Boli to ľudia, ktorí mali nejakú diagnózu. To však neznamená, že automaticky mali byť obmedzení na spôsobilosti či pozbavení. Práve teraz sa nám niektoré tie prípady vyplavujú. Pred dvadsiatimi rokmi totiž stačilo na pozbavenie spôsobilosti predložiť len znalecký posudok. Sudca nemusel toho človeka ani vidieť **a** pozbavil ho spôsobilosti. Jednoducho dôveroval len znalcom. Dnes už ho musíte vidieť, **a** to je veľký posun. Pri tých starých pozbaveniach sa nám zrazu stalo, že znalec dnes povie, že to vôbec nebol prípad na pozbavenie.

Je to ťažšie rozhodovanie **pre** sudcu preto, že vidí konkrétneho človeka, ktorého má pozbaviť svojprávnosti či obmedziť na jeho právach, ako keď sa pozrel len do papierov?

Určite je to veľké plus vidieť toho človeka. Dnes sa už skôr len obmedzujú ľudia na právach **a** mnohí sú takí, že majú vážnu diagnózu.

V akých prípadoch rozhodujete?

Často sú to alkoholici, narkomani či schizofrenici, ktorí vynechávajú lieky.

Čoho sa potom týka obmedzenie ich spôsobilosti?

Takéto obmedzenie by malo ochraňovať tú osobu **a** nie jej okolie. Teda zamedziť to, čím by si mohla ublížiť. Napríklad uzatváranie zmlúv, narábať s peniazmi. Necháva sa im napríklad možnosť hospodáriť len s dvesto eurami **a** nie viac. Pri alkoholikoch sa nariaďuje hospitalizácia. Je to veľká téma **a** zaslúžila by si reformu, na ktorej sa pracuje.

Na základe vašich skúseností sudkyne by ste povedali, že je rodinnoprávna agenda aj **pre** začínajúcich sudcov?

Skôr si myslím, že je **pre** osobnostne zrelého sudcu. Nie je to o veku.

Dokážete po odchode zo súdu vyprnúť **a** nebrať si tie príbehy z pojednávacej miestnosti domov?

Niekedy áno, ale sú prípady, s ktorými žijete.

Ak si tie ťažké príbehy beriete domov, nehrozí vám vyhorenie?

Hrozí **a** dôležité je, že si to uvedomujem. Aj s kolegami z iných oddelení sme si preto zaplatili psychoterapeutický výcvik špeciálne zameraný na vyhorenie sudcov. Bolo by dobré, ak by takéto školenie zamerané na vyhorenie sudcov robila Justičná akadémia.

Ako ovplyvnila vaša práca vaše súkromie, váš rodinný život?

Okrem toho, že môj manžel je tiež sudca, teda problémy justície sú v našom dome naplno, ma ovplyvnilo zrejme to, že sa inak pozerám na rozvod. Nepristúpila by som k nemu tak ľahkovážne. Dôvod na rozvod je ľahké nájsť, nájde ho každý, aj ja, aj môj manžel. Stále však hovorím, že napísať návrh na rozvod nie je ťažké, budovať si vzťah je náročnejšie **a** chce omnoho väčšiu snahu. Život však nie je čiernobiely, po dvadsiatich rokoch súdenia viem, že každý má svoj príbeh. **A** paradoxne, po toľkých rokoch súdenia, menej ľudí **a** ich rozhodnutia posudzujem **a** odsudzujem.

Eva Farkašová (1972)

Sudkyňa Okresného súdu Prešov. Vyštudovala **Právnickú fakultu UPJŠ** v Košiciach. Sudkyňou je dvadsať rokov **a** primárne sa venuje poručenskej agende. Je aj podpredsedníčkou Asociácie rodinných sudcov. Vysvetľuje **a** komentuje mnohé situácie, ktoré môžu nastať v konaniach týkajúcich sa detí, **a** približuje takzvanú cochemskú prax, ktorú skúša v rámci pilotného projektu Okresný súd Prešov.

Foto N – Tomáš Benedikovič

Autor: Veronika Prušová

Univerzitné pracoviská

Jozef Cvanciger sa stal slovenským rekordérom [↗](#)

📅 1. 7. 2021, 12:05, Zdroj: mysaris.sme.sk [↗](#), Vydavateľ: Petit Press, Autor: Ján Jacoš, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzitné pracoviská, Kľúčové slová: Slávia UPJŠ

Užívateľov za deň: 1,4 tis. GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 127,45 Eur

Prešovský vytrvalec triumfoval na košickej dráhe.

KOŠICE. PREŠOV. V Prešove bolo a je mnoho vyznávačov vytrvalostného behu. Parádne si počína aj vytrvalec Jozef Cvanciger, ktorý je tiež členom prešovského MARAS teamu.

V rovnakom roku, ako dosiahol svoj rekordný čas na druhom ročníku Pražského maratónu, dosiahol aj rekordný čas v polmaratónu 1:06:13 h, kde sa vtedy usiloval vybojovať si v tejto disciplíne účasť na svetovom šampionáte. Predtým sa v atletickom klube TJ **Slávia UPJŠ** Prešov venoval behom na stredné trate.

Počas druhej júnovej nedele vytvoril na 3. kole atletickej ligy na dráhe v Košiciach v behu na 5 000 m v kategórii mužov nad 55 rokov nový slovenský rekord časom 17:45,18 min. Prekonal rekord Karola Petocza (AK Veterán Bratislava) 17:56,0 min z roku 2000.

Čo bolo rozhodujúce, že ste sa dali na vytrvalostné behy?

Mal som veľmi slušné časy na stredných tratiach, a tak som usúdil, že by sa mi mohlo dariť aj na dlhších tratiach. A to sa mi aj potvrdilo.

Dá sa povedať, že ste postupne zvyšovali tempo.

Postupne som behal viac a viac kilometrov. Dokonca som v roku 1992 nabehal až sedemtisíc kilometrov. V amatérskych podmienkach sa mi v roku 1996 podarilo zabehnúť okresné rekordy v polmaratónu a maratónu, ktoré platia dodnes.

Dosiahnuť úspechy v týchto disciplínach vyžadovalo zrejme veľa úsilia, húževnatosti, vôle, trpezlivosti. Čo pre vás beh znamenal?

Vždy som chcel dosiahnuť čím lepší výkon v tej-ktorej disciplíne a stále sa zlepšovať. Beh pre mňa znamenal vtedy všetko.

Napriek tomu ste sa neskôr v rámci bežeckých pretekov odmlčali.

V roku 1997 som sa zranil a na tri roky odišiel do USA. O mojom návrate k behu rozhodlo náhodné stretnutie s atletickým zanietencom PhDr. Jurajom Maľcovským, ktorý ma presvedčil, aby som znovu začal behať, že aj v neskoršom veku môžem so svojím talentom ešte niečo dokázať (úsmev).

Nedávno ste v behu na päťtisíc metrov vytvorili nový slovenský rekord v kategórii mužov nad päťdesiatpäť rokov.

Tento úspech je pre mňa veľkou motiváciou, lebo po roku a pol tréningu som ho nečakal.

Ako dokážete zladiť svoje pracovné, rodinné a bežecké záležitosti?

Trénujem každý deň po práci, mesačne nabehám okolo 340 kilometrov. V podstate som celý deň na nohách, ale keď je človek zdravý, všetko zvláda aj v tomto veku (úsmev).

Aké sú vaše ďalšie ciele, ktoré by ste si chceli splniť?

Ďalším mojim cieľom je prekonať slovenský veteránsky rekord v behu na 10 000 metrov – a to už v júli na pretekoch v Šumperku.

Chcem zlepšiť aj svoj výkon na päťtisícke. Pri mojom rekorde v Košiciach mi neprialo počasie – fúkal silný vietor. Zlepšiť ho plánujem na júlových majstrovstvách Slovenska veteránov v Trnave.

Keď mi bude slúžiť zdravie, mojim snom je štartovať aj na majstrovstvách Európy veteránov a získať na nich medailu.

Autor: Ján Jacoš

Viliam Nižník: Pohyb bol vždy zmyslom môjho života [✉](#)

📅 1. 7. 2021, 12:19, Zdroj: mysaris.sme.sk [✉](#), Vydavateľ: Petit Press, Autor: Ján Jacoš, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzitné pracoviská, Kľúčové slová: Slávia UPJŠ

Užívateľov za deň: 1.4 tis. GRP: 0,03 OTS: 0,00 AVE: 127,45 Eur

V sobotu 26. júna oslávil basketbalový zánietenec osemdesiate narodeniny.

PREŠOV. V prvej československej lige odohral Prešov dve sezóny. Okrem toho sa časom venoval aj trénerskej práci a práve pod jeho vedením si mužstvo Prešova vybojovalo postup do prvej slovenskej národnej ligy.

Viliam Nižník bol aj trénerom basketbalistiek **Slávie UPJŠ** Strojstav Prešov.

Pre týždenník MY Prešovské noviny sa podielil o najzaujímavejšie okamihy zo svojej hráčskej i trénerskej kariéry.

Čo vás na basketbale najviac zaujalo?

Na gymnáziu som sa venoval všetkým športom. K basketbalu ma priviedli učitelia Burdelák a Žiga, pracovali s nami aj Majer a Medvecký. Bývali sme na Plzenskej ulici, na elektrotechnickej priemyselovke boli basketbalové koše, a tak sme basketbal často hrali. Už tam som začínal trénovať deti.

Kto mal najvýraznejší podiel na vašom basketbalovom napredovaní?

V športovaní ma podporovali rodičia. Boli sme štyria bratia a všetci sme športovali. Najstarší Jozef hral tenis, Rudo a ja basketbal, naj-mladší Pavol futbal a hokej. Bohužiaľ, z bratov som už ostal len sám.

Je pravda, že ste sa ako hráč v roku 1964 podieľali na postupe Lokomotívy Prešov do prvej československej basketbalovej ligy?

Po základnej vojenskej službe v Čechách, kde som hral basketbal, som sa vrátil do Prešova, kde sme sa stretli viacerí zánietení chlapci a vytvorili výbornú partiu. Trénoval nás Ivan Bovan. Aj mesto bolo veľmi naklonené tomuto športu. V tíme boli vtedy hráči ako Gajdar, Poliak, Lux, Murgoň, môj brat Rudo. Z Košíc prišli Kurjan a Borbic. Postup do prvej československej ligy bol veľký úspech prešovského basketbalu.

Aké to bolo hrať medzi československou elitou?

V prvej lige to boli krásne a hektické časy. Spomínam si hlavne na zápasy vo Svite a v Olomouci (úsmev).

Basketbal hral aj váš brat Rudolf. Inšpirovali ste sa navzájom?

Rudo bol ambiciózny hráč, ktorého výhodou bola rýchlosť. Ja som bol rozohrávač a mal som periférne videnie a presnú strelbu. S bratmi sme sa vzájomne doťahovali a hecovali.

Čo vás priviedlo na trénerskú dráhu?

Po vypadnutí z prvej ligy sa to začalo trieštiť a v roku 1967 som ako hráč odišiel do Spišskej Novej Vsi. Hral som vo veľmi kvalitnom mužstve pod vedením trénera Vaška. V Spišskej Novej Vsi som začal trénovať v tréningovom stredisku mládeže. Dosiahli sme vynikajúce výsledky aj na celoštátnej úrovni.

Nie je tajomstvom, že ste pri basketbale spoznali aj svoju manželku.

Áno a sme spolu už 51 rokov. V jednom zápase sa mi podarilo rozhodnúť o výsledku košom z polovice ihriska. Bola v skupine fanúšikov, s ktorou sme oslavovali víťazstvo.

K trénerstvu ste mali blízko už počas aktívnej kariéry. Na čo ste v trénerskej práci dávali dôraz?

Keďže som povolaním učiteľ, tak áno. Medzi deťmi som presadzoval záujem o hru, rozvíjanie záujmu o šport, tímové cítenie, rozvoj taktiky. V mužských tímoch bola moja trénerská práca v určitých aspektoch pokojnejšia. Na ženské tímy som však bol takisto zvyknutý, veď som otcom troch dcér. Za všetky svoje trénerské skúsenosti som vďačný.

Vaše dcéry si taktiež vyskúšali športovú dráhu.

Áno, športovali, hrali basketbal, tenis, venovali sa plávaniu. V živote sa však vybrali iným smerom a som rád, že si plnia svoje sny. Radosť mi robí i sedem vnúčat, s ktorými si ešte aj teraz rád zahrám futbal v záhrade (úsmev).

Čomu sa teraz venujete?

Teším sa z požehnaného veku a z mojej rodiny. Možno práve šport a pohyb mi darovali takú dĺžku a kvalitu života, keďže pohyb bol zmyslom môjho života. A teraz si šport rád pozriem.

Autor: Ján Jacoš